

DOMOLJUB

Izhaja vsak štirtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 5 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 44.

V Ljubljani, dne 3. novembra 1910

Leto XXIII.

Prirastnina.

Važno za kmečke posestnike, ki odprodajo zemljišča.

V kratkem bo najbrže stopil v veljavo zakon o prirastnini, to je o davščini za deželo in za občine od zvišane vrednosti zemljišč ob prodajah, in sicer bodo tej davščini podvržene kupčije z zemljišči od 7. novembra t. l.

Bistvo tega davka je, da dobe tudi dežela in občine svoj delež, ako je vrednost kakega zemljišča znatno poskočila, kar se seveda da določiti samo pri prodaji. Ako kdo za več nego 10 % dražje proda svet, kakor ga je kupil, nastopi prirastnina, pod 10 % je dobiček prost davka.

In sicer se bo računala vedno višja procentna mera, čim višji je dobiček, namreč:

5 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 10 do všteti 15 odstotkov pridobitne vrednosti;

6 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 15 do všteti 20 odstotkov;

7 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 20 do všteti 25 odstotkov;

8 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 25 do všteti 30 odstotkov;

9 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 30 do všteti 35 odstotkov;

10 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 35 do všteti 40 odstotkov;

11 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 40 do všteti 45 odstotkov;

12 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 45 do všteti 50 odstotkov;

13 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 50 do všteti 55 odstotkov;

14 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 55 do všteti 60 odstotkov;

15 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 60 do všteti 65 odstotkov;

16 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 65 do všteti 70 odstotkov;

17 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 70 do všteti 75 odstotkov;

18 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 75 do všteti 80 odstotkov;

19 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 80 do všteti 85 odstotkov;

20 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 85 do všteti 90 odstotkov;

21 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 90 do všteti 95 odstotkov;

22 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 95 do všteti 100 odstotkov;

23 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 100 do všteti 105 odstotkov.

24 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 105 do všteti 110 odstotkov.

25 odstotkov pri povišku vrednosti za več nego 110 odstotkov.

Za izbiro odstotnega postavka davščine je merodajen ves prirastek na vrednosti, všteti davščine prosti del 10 odstotkov (§ 12.).

Z utržkom davščine od prirastka na vrednosti po kakvi višji stopinji ne sme davščini zavezanemu ostati od prirastka na vrednosti manj, nego bi ostalo od prirastka na vrednosti, ki bi ne prekoračil najvišjega, za prvo nižjo stopinjo še dopustnega zneska.

Po prvem in drugem odstavku izračunani znesek davščine se zniža za:

5 odstotkov, ako je bila posestna doba daljša nego 5 do 10 let;

10 odstotkov, ako je bila posestna doba daljša nego 10 do 15 let.

20 odstotkov, ako je bila posestna doba daljša nego 15 do 20 let;

30 odstotkov, ako je bila posestna doba daljša nego 20 do 25 let;

40 odstotkov, ako je bila posestna doba daljša nego 25 do 30 let;

50 odstotkov, ako je bila posestna doba daljša nego 30 let.

Pri posestvih, ki so že dolgo v lasti sedanjega posestnika, se bo pa s prodajno vrednostjo primerjala vrednost, ki jo je imelo zemljišče dne 1. januarja leta 1901.

Važno je za kmete, da to vedo. Namen zakona je, da zadene tiste špekulante z zemljišči, ki izkoriščajo kmetovo revščino, od njega ceno kupijo in potem drago prodajajo zemljišča, ki nakupujejo veleposestva in jih potem drago parcelirajo, zlasti pa špekulante s stavbišči po mestih.

Kmet ne sme priti v škodo po tem zakonu. Zato naj vsak kmet, ki bo prodal kaj zemljišča od 7. novembra t. l. naprej, pri kupčijski pogodbi stavi izrečni pogoji, da mora prirasnino, ako se bo odmerila, plačati kupec.

Deželni zbor kranjski.

SEJA V PETEK 21. OKTOBRA.

Poslanec Mandelj je stavil predlog, da se ustanovi mesto živinozdravnika za višnjegorski in žužemberški okraj. (Pride v odsek.)

Posl. Jaklič je poročal o predlogu upravnega odseka, da se reorganizira deželni železniški svet. Sprejeto

Reorganizacija deželnega zdravstvenega sveta.

Poročal je posl. Jaklič, ki je uvodoma bičal sestavo deželnega zdravstvenega sveta, v katerega vlada pošilja štiri člane; od teh so trije Nemci in samo eden Slovenec. To razmerje naravnost izliva in je žaljivo za

Slovence in da tega Slovenci ne moremo mirno prenašati. Predlaga, da se poziva vlada, naj pošlje v zdravstveni svet odslej namesto štirih članov šest in naj se pri tem ozira na pretežje slovenskega prebivalstva.

Temu predlogu se upre grof Barbo. Iz njegovih izvajanj je bilo čuti, da se deželni zdravstveni svet ne sme posloveniti. Četudi so Slovenci v deželi v večini, se vladi ni treba ozirati na to, imenuje naj strokovnjake, čeprav so Nemci. (Kakor da bi Slovenci ne imeli strokovnjakov!) Strokovno-zdravniške organizacije se ne sme pre-sojati z narodnostnega stališča. (Dr. Krek: Kaj pa vaš Volksrat?) On je za nacionalen mir. (Klici: Tudi na Koroškem in Štajerskem?)

Dr. Krek

ga zavrne, da v Avstriji ni dežele, kjer bi se našoj mir tako lahko dosegel kakor pri nas. Samo Nemci naj tudi delajo v tej smert. Nikjer nismo ničesar storili, kar bi pomenilo napad na nemško narodnost in posest. In grof Barbo se je drznil nam očitat, da napadamo. V naši deželi je še precej korporacij, kjer ni razmerja, ki bi odgovarjalo narodnostnemu značaju dežele. Kako pa dela nemška politika. Nemški svobodomislec je v politiki vedno nestrpen. Mi smo dolžni v vseh zastopih v naši deželi izvojevati Slovincem večino. Zato bomo za ta predlog glasovali. (Odobranje.)

Deželni predsednik

zagovarja stališče vlade, češ, da zdravstveni zastopi niso politični, ampak strokovni in vlada imenuje notri kogar hoče. Zapisniki se pišejo nemški, ker so na razpolaganje vladi. Govori se pa tudi lahko slovenski. (Dr. Zajec: To bi bilo žalostno, če bi niti tega ne smeli!)

Grof Barbo

se krega s Kekom, češ, da ni nemški zagrizenec. Obnaša se pa ravnatoko.

Dr. Zajec

opisuje, zakaj je vložil ta predlog. Zahtevali smo, da se piše slovenski zapisnik. Predsednik je odklonil. Če bi se kaj takega zgodilo Nemcem, bi bili vsi pokonci. Treba pa je deželni zdravstveni svet preurediti tako, da pridejo še drugi strokovnjaki notri. Grof Barbo je govoril, kakor da mi nimamo zmognih zdravnikov. Temu podtikanju v imenu slovenskih zdravnikov najodločneje ugovarjam. (Ploskanje.)

Predlog je bil sprejet z vsemi slovenskimi glasovi, ker so glasovali zanj tudi liberalci.

Za vinogradnike.

Poročal je poslanec Košak in predlagal: Iztirjanje brezobrestnih posojil naj se za eno ali dve leti opusti. Zemljiški davek odpiše. Vinogradnikom dá podpora za nakup trt, gnojil, galice in žvepla. Predlog so podpirali Matjašič, Dular in Prhavec, ki so

opisali razmere vinogradnikov zaradi slabe letine. Predlog je bil sprejet.

Odvajanje vode v račenski dolini.

Poročevalec Povše opiše razmere v račenski dolini. Predlaga, da naj se deželnemu odboru naroči, da bo po svojem stavbinskem uradu dal iztrebiti požiralnike, preskrbi denarne prispevke udeležencev in zaveže občino, da bo vsako leto trebala požiralnike.

Podpira ga posl. Košak, ki opozarja na potrebno uravnavo Šenturšice in pa posl. Mandelj, ki priporoča, da se uredi poplave v lučenski dolini.

Poslanec dr. Šusteršič priporoča, da se dela hitro izvrše, a da se od občine, ki je letos silno udarjena, letos ne more zahtevati kakih prispevkov. Ravnatoko priporoča uravnavo Šenturšice in pa vodnih razmer v lučenski dolini. Priporoča tudi posl. Dimnik. Sprejeto.

Sklene se priporočiti uravnava potokov Turnšica, Nerajčica in Lahinja. Priporoča posl. Matjašič.

Prošnja občine Zilce za podporo k preložitvi ceste Begunje—Št. Vid se odloži do potrditve novega cestnega zakona. Prošnjo priporočata poslanca Drobnič in Kobi.

Načrt zakona o varstvu planinskega cvetja

se vrne dežel. odboru. Posl. Piher opozarja, da je treba še prej poučiti ljudi in nasvetuje, da naj se zgodi to potom. Šole, časopisja, knjig itd. Grof Barbo in dr. Tavčar se upirata temu, a pri glasovanju je bil predlog sprejet.

Vladi se priporoči preložitvev klanca na državni cesti od potoka Pinačice do Malega Dobrepolja.

Zanimiva je bila razprava o

prodajanju čipk.

Trgovci zahtevajo od vlade, naj prepove zavodu za pospeševanje čipkarstva prodajanje čipk. Proti tej nakani so seveda vse čipkarice in Kat. politično društvo v Idriji se je obrnilo na deželni zbor, naj tudi ta povzdigne svoj glas. Upravni odsek je po svojem poročevalcu Hladniku predlagal, da se prošnja odstopi deželnemu odboru, ki naj stori potrebne korake v smislu prošnje. Temu predlogu se je upri

Gangl

in zagovarjal trgovce. Ti edini imajo pravico prodajati čipke. Njemu ni nič mar usoda idrijskih čipkaric, ker niso njegove volilke. On si želi nazaj tistih razmer, ki so bile prej, da je bila čipkarica izročena na milost in nemilost trgovcem, ki so sami narekovali cene.

Dr. Krek.

Čudim se, da Gangl govori v prilog trgovcev. Čipkarica je bila od trgovca popolnoma odvisna takrat, ko je čipke prodajala ali druge potrebščine kupovala.

Šele sedaj je bolje, ko je država prevzela stvar v svoje roke. Trgovci niso hoteli urediti prodajanja čipk, ker so hoteli delavke naprej dreti. Država je

ustanovila šolo in uredila prodajo, trgovec je pa vse to zaničeval. Čipkarstvo se mora ohraniti. Nad 400.000 K dobimo na leto za čipke in nad 6000 čipkaric je v deželi. Če se pa trgovcem posreči napraviti čipkarice za svoje sužnje, je čipkarstvo pokopano.

Predlog priporoča tudi posl. Prhavec, ki opiše razmere čipkaric.

Gangl

sicer prizna, da se je čipkaricam godilo slabo, pa naj se zaslišijo tudi trgovci. Pravično je, da se zasliši tiste, ki so pri tem interesirani. (Dr. Šusteršič: Ki delavke odirajo!) — Predlog je bil sprejet.

Poslanec Born je v imenu imunitetnega odseka poročal in priporočal, da se poslanca Lenarčiča ne izroči sodišču. Proti temu predlogu se oglašuje dr. Šusteršič, ki izjavi: Zadeva, zaradi katere išče sodišče na Vrhnikih poslanca Lenarčiča, ni politična. Nedotakljivost poslanca ne sme segati tako daleč; nedotakljivost poslanca naj krije samo njegovo politično delovanje. Lenarčičev prestopnik nima prav nič političnega značaja in zato ni nobenega vzroka, da bi se Lenarčiča ne izročilo. Predlaga, naj se poslanca Lenarčiča izroči sodišču.

Dr. Tavčar v imenu svoje stranke podpira predlog dr. Šusteršičev, čemur zbornica z vsemi glasovi pritrjuje.

V razpravo pride načrt

novega cestnega zakona.

Kakor so nasprotovali pri vseh postajah, ki so v korist ljudstvu, tako so se našli tudi sedaj v bratski slogi liberalni nemški zastopniki grajščakov in liberalni slovenski poslanci, da prepričajo ljudstvu prijazen načrt cestnega zakona. Po novem načrtu zakona izgube liberalci in grajščaki prevelik vpliv, ki ga imajo sedaj v cestnih odborih, zato so izbruhali na naše poslance vso jezo, ki jo imajo zaradi nove postave. Morda jim bode sedaj odleglo, ko so se malo olajšali in jim ne bo kri več tako pritiskala na možgane. Če so pa neozdravljivi, naj izginejo in sicer čimprej tembolje. Zaloval za njimi itak nihče ne bo.

Poročevalec Jaklič

je uvodoma omenjal, katera načela so bila merodajna, ko se je sestavljal načrt zakona. Iz cestnih odborov naj izgine zastopstvo interesov in naj se uvede krajevno zastopstvo. Cestni odbori naj bodo sestavljeni iz zastopnikov občin, katere izvolijo občinski odbori doma in iz zastopnikov deželnega odbora. Vse okrajne ceste postanejo deželne ceste, da bomo imeli posledje deželne ceste I. vrste in deželne ceste II. vrste. Doslej so gradili okrajne ceste okraji večinoma sami na lastne stroške, dežela pa je v izrednih slučajih prispevala eno tretjino k stroškom. Po načrtu novega zakona bo plačevala dežela za zgradbo deželnih cest polovico. Okrajne ceste so vzdrževali doslej

okrajami sami in tudi za deželne ceste so prispevali polovico, po načrtu zakona bo v bodoče plačevala dežela za vzdrževanje cest dve tretjini, a eno tretjino okraj sam. Na ta način se pomore revnejšim okrajem, da bodo lažje zmogovali stroške za zgradbo novih cest, popravo starih itd. Vsa dežela ima koristi od dobrih cest, zato naj jih pomaga vzdrževati cela dežela. Okraj, po katerih se vijo državne ceste in železnice, naj pomagajo okrajem, ki nimajo teh občil.

Dežela mora podpirati tudi zgradbo občinskih cest. Napravil se bo kataster cest in potov, kjer bo natančno zabeleženo, v katero vrsto spada kaka javna pot ali cesta, kar je važno zaradi popraviljanja cest, da se vé, kdo jih je dolžan popravljati.

V novem zakonu je še več važnih določb, ki bodo zelo vplivale na red v cestnem gospodarstvu, katerega sedaj po nekaterih odborih jako pomanjkuje.

Sovražniki novega cestnega zakona.

Ošabni in omejeni! Ta vtis je moral dobiti vsak, ko je čul izjavo grajščakov, katero je podal poslanec pl. Šolmajer v imenu veleposestnikov. Hudi so na ves svet, ker je cesar potrdil občinski volivni red; na cesarja so hudi, vladi zamerijo, ker jih ni uslišala, dasi so tako pridno in ponižno lazili okrog nje ti oholi gospodje, najbolj pa pihajo na našo stranko, ker dela take postavbe, ki jemlje grajščakom veliki vpliv, ki ga imajo še vsled svojih predprav. V imenu grajščakov pravi Šolmajer: Novi cestni zakon je preveč demokratičen. Veleposestniki ne bodo opustili nobenega sredstva, da preprečijo potrditev tega zakona. (To radi verjamemo! Op. poroč.) Veleposestvo ne odpusti vladi, ki je dala cesarju v podpis občinski volivni red, ki je vkljub nasprotovanju veleposestva in slovenskih liberalcev dala potrditi ta njim neljub zakon. Zato se pa ne bodo udeleževali razprav o cestnem zakonu. Ko možiček to izjavo poda, pa začno marširati stari gospodje graščaki iz zbornice med velikim smehom slovenskih poslancev.

Drugi sovražniki, slovenski liberalci

so se oglasili takoj in sicer je začel dr. Tavčar, ki je že nešteto krat ponavljal, da nastopi z novim cestnim zakonom sodnji dan za Ljubljano. Mož strašno pretirava vsako reč. Dobrih strani v načrtu cestnega zakona ne vidi prav nič in samo jamranje ga je: Kaj bo? Kaj bo? Dežela bo imela s cestami prevelike stroške. Cestni odbori bodo imeli preveč oblasti. Dr. Šusteršič je ženin in njegova nevesta je baron Schwarz, a doto bo plačala Ljubljana, ki bo morala plačevati za ceste po celi deželi. (Demšar: To je požrtvovalnost!) Prijatelj Demšar, Ljubljana ni bogata, postala je prehitro moderna in se je zapokala v velike dolgove. Nikar iz Ljubljane vsega ne izprešajte! Protestira,

ker se hoče Ljubljano zadaviti. (Bum! Bum!)

Dr. Lampe

je lepo stvarno zavrnil predgovornike. Izvajal je: Pri gospodih veleposestnikih je buknila na dan skrita jeza, ki jo kuhajo zaradi tega, ker vlada enkrat ni zapiskala tako, kakor so ti gospodje želeli. Ta stranka je doslej vedno zatrjevala, da vzdržuje državo, a odslej ne bo več mogla se ponasati, da je steber države. Kar so danes naredili, ni pametno. Izrekli so se zoper načelo večine. Nemški liberalizem se je vedno skliceval na pravice večine, a sedaj ko imajo ljudski zastopniki večino, pa zahtevajo ti ljudje, da se sklepi večine ne smejo potrditi od cesarja. (Tako je!) Dr. Tavčarju povem, da hoče novi zakon bremena pravično razdeliti. Občila koristijo vsej deželi. Koder ni občil, ni blagostanja. Občine bodo sklenile to, kar se jim bo zdelo prav. Veleposestniki se izpodtikajo, ker pride vse v ljudske roke. (Tako je prav!) Po novem zakonu ne bo nobene občine, ki bi ne bila zastopana v cestnem odboru. Zdaj pa je veliko občin z najslabšimi cestnimi razmerami, za katere se v cestnih odborih prav nič ne zmenijo. To je velika krivica in to se mora odpraviti. (Res je!) Dr. Tavčar se je skliceval, da bo Ljubljana preveč obremenjena, a jaz ga opozarjam na to, da ne nosi samo Ljubljana velikih bremen. Ljubljana ima 35-odstotno naklado, a druga mesta, kakor Črnomelj in Ribnica 60-odstotno, Idrija 92-odstotno (Čujte!), Postojna 95-odstotno. Tako ječijo vsa mesta, a še večje doklade plačujejo kmečke občine. Zato moramo bremena pravično razdeliti. Ljubljana je srce dežele. Ako Ljubljana kaj plača, dobi od dežele desetkrat nazaj. (Tako je!) Če Ljubljana plača tretjino doklad, je to zato, ker so v Ljubljani največji denarni zavodi, sedež uradništva, kupčije itd., ker se v njo stekajo vsi zakladi dežele. Novi zakon je koristen in nujno potreben! (Živahno ploskanje.)

Za njim je prežvečil dr. Novak tisto, kar je dr. Tavčar veliko lepše povedal. Poslušaj ga itak nihče ne.

Demšar

pravi: Naši nasprotniki niso hoteli napraviti novega cestnega zakona, dasi so imeli dovolj časa. Mi moramo popraviti to, kar ste vi zamudili. Novak razmer na deželi čisto nič ne pozna, ker bi drugače tako neumno ne govoril. Kakšna krivica je, če se ceste kategorizirajo! Občine bodo že same sebe varovale. Zaradi Ljubljane se najbolj pritožujete. Od dobrih cest bo tudi Ljubljana velik dobiček imela. Ker ni dovolj cest, je drag les in druga kurjava. Sedaj odločujejo pri cestah grajščaki, zastopniki mest in velikih davkoplačevalcev. Toda pri cestah so kmetje najbolj prizadeti! Nov zakon je nujno potreben v gospodarskem interesu ljudstva. (Ploskanje in odobravanje.)

Bartol.

Vsi kmečki župani so za novi cestni zakon. Mi ga moramo skleniti, ker

malokateri je bil tako ljudstvu potreben, kakor je ta. Dr. Novak je trdil, da je Ljubljana dobra molzna krava za deželo, je pa tudi res, da dobi ta krava od dežele najboljšo krmó. (Ploskanje.) Dr. Tavčar se izpodtika, ker imajo cestni odbori preveliko oblast in da je deželni odbor boljši gospodar. To ni res, ker cestni odbor tehnična dela lahko precej cenejše izvrši, kakor pa deželni stavbeni urad.

Kobi.

Če se bodo ceste dobro popravile, česar se dr. Tavčar boji, bo to dobro naložen kapital.

Razprava o cestnem zakonu se je nadaljevala

v seji dne 25. oktobra.

Žal nam je, ker zaradi pomanjkanja prostora ne moremo podati celega govora in izjave, ki jo je podal naš načelnik

dr. Šusteršič

v imenu naše stranke. S. L. S. se poslužuje svojih večinskih pravic strogo v okviru deželne in državne ustave. Poslanci S. L. S. se poslužujemo večinskih pravic v meri, narekovani nam po svetih dolžnostih, katere smo prevzeli napram ogromni večini ljudstva v naši deželi, ko nam je s popolnim zaupanjem poverilo večino v tej zbornici. (Velikansko odobravanje.) C. kr. vlada pa izvršuje le svojo dolžnost, če spoštuje v temeljnih zakonih zajamčeno deželno avtonomijo in predloži v Najvišje potrjenje zakon, ki je bil praviloma sklenjen v tej zbornici. (Tako je!) Te resnice je prezrla v svoji izjavi stranka, ki se imenuje »državoohranjajoča«, a hoče, da se njej na ljubo zaničujejo ustavni temelji našega javnega življenja in da se njenim posebnim interesom ukloni celo najvišji zakonodajni faktor v državi. (Čujte! Čujte!) Stranka, ki se imenuje ustavovernost, s povzdignjenim glasom kliče po ustavolomstvu. (Tako je! Viharno ploskanje.)

Kar se pa tiče novega občinskega reda, je ljudstvo za Najvišjo potrditev iz zvestega srca hvaležno Njegovemu Veličanstvu presvitlemu cesarju, čigar jasno ime ostane za vse čase zvezano z reformo, ki ustvarja času primerno podlago svobodne ljudske samouprave v naši deželi. (Burno odobravanje in ploskanje.)

V svojem židovskem glasilu zahtevajo naši nasprotniki, naj vlada razpusti deželni zbor zavoljo tega, ker je sklenil zakon, katerega je presviti cesar potrdil! (Burno odobravanje.) Ni česar si bolj ne želim, kakor volivni boj v tem znamenju! (Burno odobravanje.) Potem bi videli, kako sodi o teh gospodih ogromna večina našega ljudstva. Mi hočemo, da se tudi za deželni zbor uvede splošna in enaka volivna pravica in potem bo tistih deset veleposestnikov videlo, kam bodo izginili. Gospod pl. Šolmajer naj si zapomni sledeče številke: Njegova stranka zastopa tukaj 397 volivcev, liberalna 10.657, Slo-

venska Ljudska Stranka pa 90.713 volivcev. (Čujte!) Če mi sklenemo zakon, je sklenjen z 90.713 glasovi zoper 11.000 vaših glasov! (Čujte!) Veleposestniki odklanjajo novi cestni zakon, ker se odpravijo virilisti. Noben splošno veljavni zakon ne zahteva v cestnih odborih zastopstvo interesov. To je le glede občinskega zakona. Deželni zbor sestavi cestne odbore kakor jih hoče. Potem se norčuje iz dr. Tavčarja, ker je trdil, da je Šusteršič ženin barona Schwarza, ko je nekaj dni prej dejal, da je angel varuh njegov, in je v svojem listu dal pisati, da je celo psiček barona Schwarza. (Velikanski smeh.) Dalje je zavračal trditve dr. Tavčarja glede cestnega zakona in nadaljeval: Ni prav, da udarjate po kmetih, kadar govorite o Ljubljani. Ne pozabite, da živi Ljubljana od kmeta! (Burno odobravanje.) Vi morate živeti s kmetom v slogi. Če bošče še dalje govorili, da so kmečki interesi nasprotni mestnim, se vam bo slabo godilo. V korist Ljubljane je, da s kmetom živi v miru, ker pravi kmečki in mestni interesi se krijejo. (Tako je!) Če nam dr. Tavčar očita, da imamo velik pogum, mu povem, da imamo hvalabogu res velik pogum in ga bomo še imeli, ko se bo šlo za blagor ljudstva in dežele! (Veliko odobravanje.) Ta novi načrt je blagonosen za deželo, za okraje, pa tudi za mesto Ljubljano. (Burno ploskanje.)

Ne na desno, ne na levo,

ampak svojo pot pojdejo liberalci v zbornici, kakor je izjavil potem dr. Triller. Potem opletla po kmetih in se zaletila tudi v škofa. Je bolan! Ne more nobenega govora skončati, ne da bi se obdržal ob kakega duhovnika.

Dr. Lampe

ga zavrne: Dr. Triller se je seveda zopet zagnal v škofa. Dr. Triller ne spravi nobene reči skupaj brez škofa ali duhovnika. (Veselost.) Kadar bo še govoril, mu svetujem, da pripelje seboj v zbornico še mežnarja in organista. (Veselost.) Knezoškof je na novem cestnem zakonu popolnoma nedolžen, če je pa prišel danes v zbornico, je pokazal, da ima srce za ljudstvo in njegove potrebe. (Veliko odobravanje.) Naše politike ne komandira duhovščina, ampak ona je za to, kar sklenejo ljudski poslanci in tako kaže, da kranjska duhovščina od nekaj drži z ljudstvom! (Burno odobravanje.)

Poslanec Piber

je ožigosal nemoško postopanje grajščaka Solmajerja, ki je v odseku pozdravljaj načrt novega cestnega zakona, a v zbornici je v imenu veleposestva protestiral proti načrtu cestnega zakona. (Klici: To je res dosleden plemenitnik!)

»Doktor«.

H koncu se oglasi poslanec Demšar: Dr. Tavčar me je danes imenoval doktorja. (Veselost.) Vkljub temu, da me ta blagohotnost, ki ga seveda nič ne stane (veselost), iskreno veseli,

popravljam stvarno: Meni ne pristoja naslov doktorja in ga zavoljo tega lepo in spoštljivo odklanjam. (Veselost.) S tem pa seveda ne trdim, da bi pomanjkanje te lepe titulature obenem pomenjalo pomanjkanje takta in razsodnosti, ki se v tako obilni meri kaže pri nekaterih liberalnih doktorjih. (Burna veselost, dr. Tavčar gre iz dvorane.)

Nato se je začela podrobna razprava, katere se pa niso udeleževali ljubljanski poslanci, pač pa liberalni poslanci iz mest po deželi. In čujte: novi cestni zakon bo v korist mestom po deželi, vendar so njihovi zastopniki glasovali vseskozi proti zakonu. Tako zastopajo ti jalovi možiči koristi svojih volivcev! V podrobni razpravi je kratkočasil zbornico z znano spretnostjo poslanec Višnikar, čegar izvajanja je pa neusmiljeno raztrgal dr. Lampe, kar je gospoda nadsvetnika tako raztogotilo, da se še pri kosilu ni pomirila njegova jeza, da je še pri »Zlati kapljici« opletal s »hudiči« okrog sebe.

Govorili so še dr. Krek, dr. Šusteršič, Pirc in Matjašič. Nato je bil zakonski načrt sprejet.

Političen pregled

Češko-nemško pogajanje, od katerega je, kakor je poročal »Domoljub« že zadnjič, odvisen čas sklicanja avstrijskega državnega zbora, neče zlepa priti do ugodnega zaključka. Položaj se še ni kdovekaj pojasnil. Je pa tudi celo to vprašanje tako težavno in obenem tako obširno, da se ni temu popolnoma nič čuditi. Nemci tirjajo na vsak način, brezpogojno, da naj se izvede ločitev češke kraljevine v češko in nemško ozemlje, sedaj zopet delitev deželnega odbora po narodnosti, se prerešeta vprašanje glede sklepčnosti deželnega zbora, glede manjšinskih šol v krajih, kjer je češka ali nemška narodnost v manjšini, glede vprašanja o vetu itd., kaj čuda, da so take stvari, ik bi postavile sedanje razmere in uredbe takorekoč na glavo, ustvarile nekaj tako izrednega in dobrega, da bi bili celo tako preobestni in nikdar zadovoljni Nemci dodobra utešeni, potolaženi — zadovoljni. Čehi imajo zelo težko stališče, saj stojijo pred neizogibno alternativo: Ali naj se vdajo nemškim zahtevam, da potem more zborovati deželni zbor in rešijo (kakor smo že zadnjič poudarjali) deželo denarnega poloma, ali pa zavrnejo nemške težnje in tako povzročijo, da Nemci z obstrukcijo še nadalje onemogočajo delovanje deželnega zbora in s tem popolnoma zapro vse viře dohodkom deželnega gospodarstva — skratka pripuste finančni polom dežele. Poudarjati pa moram zlasti, da so Čehi pripravljani mnogo, mnogo žrtvovati in da ne bo njih krivda, ako pride za deželo najhujše — polom.

NEKAJ O DEŽELNIH ZBORIH.

Deželnega zbora kranjskega zadnja seja v letošnjem jesenskem zasedanju je bila v soboto, 29. vinotoka. O velikem in važnem delu, ki ga je izvršila naša edina res delavna večina v pravo, resnično korist našega ljudstva in blagor dežele ter klaverni, prežalostni podobi splošne nedelavnosti, popolnem neumevanju potreb in koristi našega ljudstva in nasprotovanju obeh nasprotnih strank: liberalcev in nemških veleposestnikov, o vsem tem prinese »Domoljub« po možnosti podrobnejše, posebno poročilo, da more naše vrlo ljudstvo tem jasnejše vso stvar opazovati in soditi, a tudi z opravičenim polnim ponosom zreti na moške, katerim je ob volitvah s tako ogromno večino izkazalo svoje zaupanje in v katerih se ni varalo: poslanci Vseslovenske Ljudske Stranke, in samo le-ti, so poslanci, ki imajo srce za blagor in napredek našega ljudstva, delajo za ljudstvo, so žrtvujejo za ljudstvo, saj pa tudi le oni poznajo potrebe in težnje ljudstva.

V koroškem deželnem zboru se je pri razpravi o proračunu za leto 1911. oglašil k besedi tudi vrli poslanec Grafenauer, ki je krivični nemški brezobzirnosti do pravic Slovencev, nemškim poslancem našteval razne opravičene pritožbe Slovencev na Koroškem. Nemški poslanci popolnoma prezirajo zastopstvo Slovencev v deželnem zboru; slovenskih poslancev ne volijo v odseke. V deželnem kulturnem svetu niso hoteli Nemci dovoliti Slovincem posebnega odseka, ki naj bi imel skrb za Slovence in njih gospodarske zavode, hranilnice, zadruge itd. Nemci sami so hoteli komandirati, komu naj izročijo teptani Slovence hraniti svoj denar. Slovenci na Koroškem so bili torej popolnoma prisiljeni, da so pristopili s svojimi slovenskimi hranilnicami in posojilnicami v stik s slovenskimi zvezami zunaj Koroške in pri njih iskali zaslombe. Tudi v deželnem šolskem svetu nimajo zatirani Slovenci nobenega svojega zastopnika, dasi je na Koroškem Slovencev vsaj petkrat toliko kakor Nemcev na Kranjskem, ki jim je vlada dala celo posebnega nemškega deželnega šolskega nadzornika! Pa se obregujejo nemški nestrpnosti ob Slovence, češ, da so nezadovoljni z vsem! Da, ko bi se dosedaj vedno brezpravni koroški Slovenci od nemške večine in vlade toliko vpoštevali, kolikor se Nemci na Kranjskem, bi pa bili popolnoma zadovoljni. S samim zatiranjem, preziranjem in vedno nanovo prizadevanji krivicami bi se pa še kdo drug kazal še vse drugače »zadovoljnega«, kakor se kažejo miroljubni Slovenci sedaj na Koroškem.

ODSEKI DELEGACIJE

vrše marljivo potrebne razprave o raznih proračunih. Iz vojaškega odseka poročamo nekaj glavnih zanimivosti. Vojni minister je obljubil vpeljavo dveletne vojaške službe, da bodo v prihodnje služili enoletni prostovoljci vsi na

državne stroške, da bo treba izpremeniti postavbo za podčastnike, ravnatoko tudi vojaški kazenski red. Glede trpinčenja vojakov je odgovoril minister, da je vedno delal in izdal mnogo odlokov v tem zmislu, da se odločno prepove in odpravi, oziroma prepreči vsako trpinčenje in sekatura vojakov, ki vojaško življenje vojakom le omrzi in tudi krši vojaško disciplino. Število dvobojev v armadi se vedno zmanjšuje. O kakem siljenju k dvoboju da ne more biti več govora, ker pride vsaka zadeva pred častni svet, ki skuša vsako stvar mirno rešiti. Pri razpravi o vojni mornarici se je jasno pokazalo, kako tlačijo združeni avstrijski denarni mogotci ljudstvo. Naše nove ladje »drednôt« stanejo pri nas 60 milijonov kron ena, na Angleškem pa le 48 milijonov. Te višje cene je kriv železni kartel, ki svojevredno dviga ceno železu in tako z največjo brezvestnostjo mozga davkoplačevalce do groba. Poveljnik mornarice je povedal, da se tekem osmih do desetih let zviša stanje moštva v mornarici od 14 tisoč na približno 20 tisoč mož. Osebnih prejemki mornariških častnikov, uradnikov in inženirjev se zvišajo za okoli 10 odstotkov. Službena doba pri mornarici ostane štiriletna in se ne more znižati. V četrtkovi seji vojaškega odseka avstrijske delegacije so vsi člani svarili vojnega ministra, naj Mažarom pri njih nenasitnih zahtevah ne odjenja, naj jim ne dovoli nikakih novih koncesij, najmanj pa ne v narodnih ozirih, kajti Mažari bi si na ta način radi postavili armado v službo nasilni mažarizaciji. Armada naj je in ostane skupna, pa enotna, ako hočemo, da bo imela ugled in moč tudi na zunaj. Ko pa bi se stvar začela cepiti, bi šla stvar neprepredljivo naprej, ker razpoka navadno povsod raste in se širi! Močne armade pa nam je ravno v sedanjem položaju potreba, bolj kot marsičesa drugega. Brez enote v armadi pa ne bo moči in ugleda!

VOLITVE NA HRVAŠKEM.

Že par dni pred volitvami v novi hrvaški sabor, ki so se vršile v petek, 28. vinotoka, je bilo brati v listih, da so bili poslani oddelki vojaštva iz raznih avstrijskih mest: Ljubljane, Celovca, Bruka itd. na Hrvaško, da pomagajo »vzdrževati red« pri volitvah. A bravci »Domoljubovi« iz onega, kar smo poročali pred meseci o razmerah na Hrvaškem in posebej o težnjah bana Tomašića, morejo takoj uganiti, kakšna nakana je vodila ogrsko, oziroma hrvaško vlado, da se je zastražila z bajoneti. Kakor si je vlada takoj ob razpustitvi prejšnjega sabora in potem ves čas vse prizadajala, da bi strla koalicijo in si zagotovila svojo, mažaronsko večino, tako je zlasti sedaj, v zadnjem trenutku, na dan volitev poizkusila vse, da doseže svoj namen. Sicer popoln izid volitev še ni znan, ker je treba še nebroj ožjih volitev, a v glavnem je že sedaj trdno to-le: Koalicija je sicer po teh novih volitvah močno

udarjena in tudi ni pričakovala izgube toliko mandatov, a živa je vseeno še in Tomašićeva želja, popolnoma jo uničiti, ni izpolnjena niti na pol. Krščansko-socialna stranka si je pridobila v teh razmerah še dokaj lepo število in tudi Starčevićeva stranka prava, ki se bo združila s krščansko v eno »pravaško«, ima tudi nekaj, tako da bosta obe skupaj imeli precej moči. To je gotovo vesel uspeh, saj sta se stranki začeli družiti šele pred par tedni. — Ker vlada, oziroma ban Tomašić ni dobil željene vladne večine, kaže vse na to, da bo sabor zopet razpuščen in nove volitve, da se razbije koalicija v neznačno manjšino in ustvari zanesljiva mažaronska večina. Mi pa imejmo le eno upanje, namreč, da prineso nove volitve novih zmag in moči pravašem (krščanski novi hrvaški stranki), ki naj bi potem kmalu storili konec ogrski maniri vladanja v bratski nam Hrvatski!

BOSNA.

Nedavno je bila na Dunaju pri skupnem finančnem ministru deputacija mohamedanskih poslancev bosanskega sabora in istotako tudi pri ministrskem predsedniku ter prosila, naj avstrijska vlada podpira predlogo o fakultativni odvezi bosanskih kmetov (= odveza po možnosti, ne pa po obveznosti) in da naj se ta odveza polagoma izvede. Oba ministra sta obljubila v korist želje deputacije, dasi je odveza za ubogega bosanskega kmeta, ki je sedaj še povečini popoln tlačan mohamedanskim agam in begom, nujno potrebna. »Odveza po možnosti se mi ne zdi nič drugega, kakor lep poizkus še nadalje vzdržati sedanje razmerje in stanje: ohraniti ubogega bosanskega kmeta v tlačanstvu!

PORTUGALSKA.

Po nekih, preko Španskega došlih poročilih se je baje vojaštvo, ki je bilo v provinci ter ostalo kralju zvesto, odločno zavzelo za kralja in da se je vnela vojska za kralja proti novi ljudovladi. V Lizboni vlada baje hudo pomanjkanje živil in preti lakota. Pregnani in na Angleško pobegli kralj se misli najbrž naseliti na Belgijskem v Bruslju.

ŠPANSKO.

Vlada se strahovito boji prevrata in deluje na vse kriplje, da zatre revolucijsko gibanje in preganja republikane. Jo bo li Portugalska kaj izučila?

Zlata doba

Kmet in abstinenca.

»Kdor tako dela, kakor mi Kmetje, mora piti.« Ta odgovor se velikokrat dobi od kmetov, ako se jim govori o zdržnosti in škodljivosti alkohola. Da se more delati tudi brez alkohola, to bi lahko pripovedovali njih dedje, ki niso

okusili kapljice žganja, ker ga takrat še poznali niso, in v onih časih so moralj ravno tako težko delati, kakor danes, če ne še težje. Toda tudi danes delajo kmetje že tu in tam brez alkohola. Tako n. pr. se kmetuje v Švici v bernskem kantonu že več let brez alkohola. Mesto alkoholnih pijač se pije mlečna kava ali čaj. V hudem delu pa pijo navadno doma narejeno limonado. Tudi na Švedskem, Norveškem in Finskem kmetje večinoma ne pijo nobenih opojnih pijač. Pokazalo se je, da se lažje in boljše dela kot v prejšnjih časih. Če zamorejo torej drugi kmetje brez alkohola delati in še celo lažje, kako da bi pri nas ne mogli?

Žrtve alkohola na Ruskem.

Ruski državni poslanec Celišev je zbral podatke, koliko žrtev zahteva alkohol vsako leto. Nekateri ruski listi so objavili številke, iz katerih se razvidi, kako veliko žrtev da je darovalo svoje življenje kralju alkoholu. Na pijanski blaznosti je umrlo prejšnje leto 6895 oseb; v pijanosti je utonilo 9165 oseb; na slaboumnosti je umrlo vsled alkohola 3277 oseb; v pijanosti se pri padcu ubilo 8758 oseb; a na drugi način se jih ponesrečilo 2898 oseb. V pijanosti se je obesilo 834 oseb, zgorelo 1530, zastrupilo 375, vrat prerezalo 674. Za mrtvoudom vsled nezmernega uživanja alkohola jih je umrlo 1251 oseb. Skupaj je 35.685 oseb umrlo v enem letu na Ruskem vsled pijančevanja. Pri tem pa še niso všteti oni, ki so si nakopali kake druge bolezni vsled nezmernega uživanja »vodke« in za tem umrli.

Zakaj se je potopila angleška jadrnica »Kralj Jurij«?

Pri preiskavi, zakaj se je potopila angleška jadrnica »Kralj Jurij«, se je dognalo, da je bil tega zopet kriv »največji prijatelj« človeštva alkohol. Dognalo se je, da je bil kapitan pijan tedaj, ko se je ladja potapljala. On in neki drugi mornar sta umrla par dni potem, ko sta bila rešena, in sicer, kakor so zdravniki dokazali, vsled preobilega uživanja ruma in whiskyja (neka opojna pijača).

Neobhodno potrebno je, da so abstinentje oni ljudje, od katerih je odvisno življenje mnogih ljudi, n. pr. mornarji, železničarji itd.

Alkohol morilec.

Več izprevodnikov neke električne cestne železnice je letos stavilo, kdo da bo mogel spiti deset kozarcev žganja. Eden izprevodnik je začel piti onega za drugim. Ko je prišel do osmega, že ni mogel nič več. Njegovi spremljevalci so ga položili v neki voz, da bi se naspal. Drugega jutra so ga našli mrtvega. In vendar se bo še dosti ljudi našlo, ki bodo vpili: »Alkohol daje moč!«

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.

(Dalje in konec.)

»Slepi Bog?« se je začudil mož in hotel dalje vprašati, kdaj in zakaj so prenesli oni križ semkaj; toda Zalka ga je hitro prekinila in mu sama začela razlagati:

»Da, tega seveda ne moreš vedeti. — Hočem ti vse pojasniti. Veš, ko smo bili v onem strašnem času na Špiku in ko se je razletel »mrtvaški mostič«, so dva dni pozneje z vrvmi in verigami napravili za silo nov viseč most, po katerem smo se vsi prebivalci votline »pri slepem Bogu« polagoma zopet preselili v svoje domove. Ta most je obstal do velike noči, potem so ga pa graščinski podrl. Ko je namreč minila turška nevarnost, se je graščak zopet začel bati, da se ne bi kmetje iznova uprli. Da bi mirnim potom preprečil in onemogočil vsak punt, je skušal polagoma uničiti naša najvarnejša zavetišča. Najprej je prišla vrsta na Špik. Dovolili so nam pa, da smo smeli vzeti s seboj »slepega Boga« — in potem so razstrelili votlino in most. To ti je bil še strašnejši pok, kakor v oni noči groznega spomina — tja do Kranja se je potresla zemlja! Votlina je izginila in iz skale je izrastla strašna jama — cela dolina. — Razmerje z graščino je pa zdaj ravno tako, kakor je bilo pred puntom. Hvala Bogu, da še slabše ni. Sicer pa pravijo, da je Hartman zelo oslabil in bo v kratkem izročil gospodarstvo Juriju, ki pa menda ni nič boljši kakor on. — Za »slepega Boga« smo postavili novo kapelico na mestu najine prejšnje hiše — in zdaj prihajajo ljudje semkaj romat, včasih kar trumoma.«

»In poleg »slepega Boga« bova sezidala midva svojo novo hišo, Zalka; potem bova pod najboljšim varstvom,« je lahko pristavil mož.

Po tem pogovoru sta se polagoma približevala vasi. — Na jasnem, globokem nebu je bilo vse na gosto zvezd, kakor bi se skozi stekleno morje svetili nedvignjeni zakladi, zakladi nove Francetove in Zalkine sreče. Veseleč se presrečnega svidenja sta korakala drug drugemu ob strani in vsak v svojem srcu obujala preteklih dni spomine. Francetu se je zdelo, da je zatoni dan, da so pospali po vasi in po polju vsakdanji opravki, da je vse poleglo in potihnilo — vse samo zato, da more on nemoteno in zato toliko bolj živo zreti nazaj na minile dni — na svojo preteklost, ki mu je za nocoj in za bodočnost prihranila novo, veliko srečo. — In res so se oglasili ob oknu njegovega srca spomini in njegova duša jim je odprla in jih sprejela v

svoje prostore. Da, stari znanci so mu bili ti spomini; znane oči so mu zopet zrle v obraz, znani smehi so mu doneli na uho, pa tudi znani joki. In čudno — več je videl zdaj, veliko več v spominih kot nekdanj v vrtincu življenja. Seveda, saj takrat ni bilo časa; vtisk se je vrstil za vtiskom; komaj ga je zaljubila duša, ali komaj ga je zasovražila, ga je že izpodrinil drugi. Danes pa je stal kot zmagovalec nad svojim dosežnim življenjem in ga je lahko presojal nemoteno in mirno — in zazdelo se mu je, da je nocojšnji večer prodrla v njegovo srce nežna pesem deviškega grla, vsa polna dehtečega vonja, vsa potresena z zlatim prahom prvih ljubezenskih vzorov, in se tiho skrila v skriiven kotiček njegovega srca, da mu ustanovi novo srečo, ali da mu zopet vzbudi nekdanjo srečo.

Ob svoji strani je čul Zalkine korače; zato se je takoj zopet otresel preteklih spominov in mislil le nanjo in na svojo in njeno bodočnost.

In Zalka? S kako veselim srcem je pač stopala nocoj ob njegovi strani, katerega je tako ljubila, po katerem je zdihovala tako dolgo, ker ni vedela kam je izginil; nocoj ga je pa zopet našla in obljubil ji je zvestobo in ljubezen.

Ko sta prišla do Anželjeve hiše, je bilo že popolnoma temno. Stopila sta pred prag; tedaj pa se je France skoro zbal ga prestopiti; obstal je, poslušal, užival, strmel in bilo mu je tako prijetno, tako neizrečeno prijetno ob Zalkini strani, da si ni želel ničesar več.

Pa Zalka ga je prosila — in vstopila sta.

O, kako iznenadenje, kako veselje, kaka sreča! V trenutku, ko so se ga najmanj nadejali, so našli njega, po katerem so toliko časa zaman poizvedovali. — France je samo strmel in od same radosti skoro ni mogel govoriti. Na vsa radovedna vprašanja je namesto njega morala odgovarjati Zalka.

K Francetu pa je priteknel mali Francek in ga poklical ljubko z nežnim naslovom »ata«. In France je dvignil svoje dete, ga objel, poljuboval njegovo čelo ter mu neprestano zrl v oči, zdaj jokal, zdaj se smejal od samega ginjenja in veselja. In otrok se ni delal nič tujega, ampak je radevolje pustil, da ga je ljubkoval oče, čeprav ga doslej ni poznal.

Čez štirinajst dni sta bila France in Zalka iznova poročena v božjepotni cerkvi na blejskem jezeru. Zalka je čutila ob tej priliki pravo ženitovanjsko in še skoro globokejšo čustvo kakor ob svoji prvi poroki. Par dni po poroki sta šla na Koroško Belo, kjer sta na ondotnem pokopališču dolgo molila na nekem grobu. Oba, France in Zalka, sta mislila, da vidita pred seboj Kroparskega možka s smehljajočim obrazom. Vsekakor je Štefulček blagoslovil njuno zvezo iz nebes. — Ko sta

zapustila pokopališče in se nežno ozrla drug drugemu v obraz, sta oba imela solzne oči.

Školovski prstan.

Bilo je v času vladanja Pija IX. Neki župnik na Nemškem je jemal slovo od svojih župljanov, da odpotuje v Rim, kjer bo sprejet tudi pri svetem očetu. Celotni otroci so mu izročili za papeža majhno darilo, ko so čuli o njegovem nameravanem potovanju. Vsak je podaril nekaj, samo mala Anica, uboga sirota, je stala praznih rok in s solzami v očeh in ni mogla dati ničesar.

Župnik je odšel v cerkev, da se še enkrat pokloni svojemu Zveličarju, preden odide na pot. Ko se je vračal iz hiše božje, je zagledal pred cerkvenimi vrati siroto Anico.

»Tako torej, Anica, z Bogom, dokler se ne vrnem,« ji je dejal župnik smehljaje in hotel oditi.

»Gospod župnik!«
Odhajajoči gospod se je ozrl in dejal:

»Kaj bi še rada, Anica?«

»Gospod župnik, samo jaz nisem še ničesar podarila svetemu očetu!«

»Le potolaži se, Anica! Saj nimaš ničesar! Moli zanj, to bo najlepše darilo, ki ga mu moreš dati.«

»To se vé,« je pritrdila njena glavnica, »ali —«

»Nemara bi rada videla, da bi povedal svetemu očetu, da bi tudi mala Anica njemu rada kaj podarila, pa nima ničesar? Ljubi Bog vé, in to je dovolj!«

Anica je pričela boječ: »Imam — imam prstan, ali bi sveti oče maral zanj?« Snela je majhen, zlat prstanček in ga ponudila gospodu župniku. »Samo to imam, prosim vas, dajte ga svetemu očetu, vem, da ga bo sprejel!«

Župnik je bil presenečen, ginjen. Ali takoj se mu je zresnilo oko in je vprašal ostro: »Anica, kje si dobila ta prstan?«

Deklica je uprla vanj svoje nedolžne oči, rekoč: »Od rajne mamic. Pred smrtjo mi ga je dala v spomin ... vprašajte druge, vedno sem ga nosila.«

»Verjamem ti, Anica,« je odgovoril duhovnik z rosnimi očmi. »Ker želiš, ga bom vzel s seboj in prosil svetega očeta, naj ga sprejme. Zdej pa z Bogom, Anica! Moli zame, da se srečno vrnem in ti povem, kaj so dejali sveti oče!«

»Da! Vsak dan bom molila za vas,« je dejala deklica in stekla presrečna v šolo.

Papež Pij IX. se je mudil v svojih zasebni sobani ter se pomenkoval s tujim misijonarjem, ki je prišel v Rim.

da prejme škofovsko posvečenje. Sveti oče ga je prosil, naj ga spremi v sprejemno dvorano, kjer ga čakajo došli romarji.

Med njimi je bil tudi župnik z Nemškega in je izročil svetemu očetu darila svojih župljanov, bogatih in ubožnih.

»Ta prstan,« je dejal slednjič, »pa podarja Vaši Svetosti najubožnejša sirota moje župnije. Prosim Vas svetega blagoslova, da bi ga podelili darovalcem teh darov.«

S temi besedami je izročil duhovnik papežu mali prstan in ostale darove. Solza, svetla kakor biser, je zdrknila častitljivemu starčku po licu, drugo pa si je otrl z roko, rekoč:

»Sprejem darila kot znamenje vaše vdanosti in ljubezni do mene. Blagoslovi naj vas Bog, blagoslovi darovalce, blagoslovi v vašem boju za prostost svete Cerkve. Razlije naj svoj sveti blagoslov nad vaše družine, vaše duhovništvo! Blagoslovljen naj bo vrhovni pastir vaše škofije! Rožni ven-

ci, svetinje, križi, sploh vse, kar imate — bodi blagoslovljeno v imenu Očeta in Sina in sv. Duha!«

Nato je podal sveti oče svojo roko duhovniku v poljub. Sprejem je minul, papež se je vrnil v svoje sobane. »Moj ljubi Zveličar,« je dejal sam pri sebi, ko se je vračal, »ta sirota je dala tvojemu nevrednemu namestniku vse, kar je imela. Blagoslovi jo, kakor si blagoslovil ubogo vdovo v templju!« Ko je došel do svoje sobane, se je poslovil od svojega spremstva in omenjenega misijonarja. »Morda želite še kaj?« ga je vprašal starček smehljaje, ko je misijonar postal nekaj hipov pred njim.

»Sveti oče, če smem prositi — samo eno besedico — —« je dejal misijonar spoštljivo.

»Le povejte, gospod!«

»Sveti oče, prstan uboge sirote bode shranili . . .?«

Pij se je nasmehnil.

»Gospod, mislim, da bom moral ugoditi vaši prošnji! Vi bode shranili sirotino darilo! Postane naj vaš škofov-

ski prstan in vi bode sveti stolici žrtvovali z isto vneto vse do zadnjega, kakor je žrtvovala ta sirota svojo edino dragotino . . .«

»Da, sveti oče, srčno rad!« je odgovoril srečni misijonar. Pij je odšel v svoje stanovanje.

Nekaj dni po tem dogodku je bil misijonar posvečen v škofa, škofovski prstan mu je poslal papež sam. Skromni prstanček uboge sirote je umetnikova roka prepilila, da je bil širji in ga vdelala v čisto zlato in dragocene biserere. Prstan na škofovski roki ima svet namen. Kajti ta roka blagoslavlja in posvečuje tisoče in tisoče, nešteti jo poljubljajo v svetem spoštovanju. Pri vsakem svetem opravilu pa jo krasi prstan, vedni znak škofovske duhovne oblasti.

In prstan na roki misijonskega škofa je često še večja svetinja, kajti ta roka je prepogosto — mučeniška roka.

RAZGLED PO DOMOVINI

Boj zoper draginjo. Liberalci in socialni demokrati skušajo dokazati, da je draginje kriv le kmet. To očitanje je naravnost lumparsko. Liberalci in socialni demokrati zahtevajo, da se odpravi carina na uvoz živine. Kaj bi bila posledica tega? Živina bi postala cenejša, a kmet sam naj potem nosi vsa bremena, saj carina na uvoz živine je le posledica ogromne carine na obrtno izdelke, vsled česar so industriji dosegli, da moramo Avstrijci plačevati avstrijske železne izdelke, avstrijski sladkor itd. dražje, kakor se ti avstrijski izdelki prodajajo v Belgiji, Egiptu itd. Ako se zahteva carine prosti uvoz živine, je to ravno toliko, kakor zahtevati: kmet, ti prodajaj tvoje blago poceni, drugo pa, kar rabiš, boš moral drago plačevati. Take zahteve imajo naravnost namen, gospodarsko uničiti kmečki stan. Da se odpravi draginjo, je treba iskati drugih potočev, ne pa nastopati proti kmetu, ki nosi davke, iz katerih se ravno neprenehoma zvišujejo uradnikom plače, se množe izdatki za vojaštvo itd. Tu bi bilo treba uredbe in vprašanje draginje bode rešeno, kadar ne bode država potrebovala vedno novih davkov.

Prazne grožnje so, kadar prete liberalci našim poslancem, in ne pomenja drugega, kakor širokoustenje bojazljivca, ki če ga primeš za besedo, ti takoj umolkne. Cele mesece so že grozili, kako bodo obračunali s S. L. S. zaradi gospodarstva deželnega odbora. Kakor znano, deluje deželni odbor za izkoriščenje vodnih sil v prid dežele

in je v to že pokupil več posestev ob Savi na najbolj ugodnih točkah. Deželni odbor je to storil, ker se je mudilo, kajti sicer bi ga prehiteli drugi špekulantje in bi le z ogromnimi svotami potem mogel priti do vodnih moči. Te mline so liberalci neprestano očitali, češ, deželni odbor zapravlja in razsipa. Zlasti so porabili to orožje pri belokranjski državnozborni volitvi, seveda jim tak manever ni prinesel zmage, ker so naši sproti podirali liberalne naskoke. Sicer so liberalci sami vedeli, da so vsa očitanja neutemeljena, vendar so v pomirjenje svoje vesti prišli zopet na dan z njimi v deželnem zboru. Dr. Lampe, dr. Šusteršič in drugi so jim dali pošten odgovor in jim dokazali tako očitno, da so bili liberalci prisiljeni pritrjevati njihovim izvajanjem. Debata se je v zadevi od deželnega odbora nakupljenih mlinov končala. Deželni zbor je nakup mlinov v svrhu izrabitve vodnih moči odobrila in kar je posebno povdarjali, so za to glasovali ne le poslanci S. L. S., ampak vsa zbornica in tudi bojeviti liberalni zastopniki. Kdo je imel torej prav, deželni odbor ali liberalno časopisje? Liberalci sami so s svojim glasovanjem odgovorili.

Blagajna, nadučitelj in poleg tega silen liberalen agitator na Vačah, je vsled disciplinarne preiskave prestavljen z Vač v Dole pri Litiji. Upamo, da se sedaj povrnejo redne razmere na Vače.

Socialni demokrati proti draginji prirejajo demonstrativne shode in ob-

hode, in en tak obhod se je vršil tudi v Ljubljani dne 30. oktobra, samo da so se tega udeležili tudi drugi. Končal se je s tem, da so pred »Mestnim Domom« zapeli pesem, potem se pa razšli. Odkrito povedano Ljubljančanom se je ta nastop zdel malo etročki. Verujemo in vemo sami, da je draginja vedno huja, a s takimi demonstrativnimi shodi se ne bode doseglo prav nič.

Čas za prigrisitev naroče umetnih gnojil je. Lepe uspehe umetnega gnojenja spoznava tudi kranjski kmet vedno bolj. Tem važnejše je sedaj za kmeta, ko je dobila živina visoko ceno in se tudi mlekarstvo vedno bolj razvija. Ako pa hočete, da bodo imele krave dosti in tudi dobrega mleka, in ako hočete opitati govedo za meso, morate dodajati močnejša krmila kakor navadno seno, ki nima dosti redilnih snovi v sebi. Dokazano je, da se z umetnim gnojenjem ne doseže le več sena, ampak je tudi seno boljše. Kemično preizkuševališče je dognalo med drugim, da je imelo seno, ki je rastlo na gnojenem travniku 11.5 odstotkov dušikovih snovi in 2.10 odstotkov surove tolsče, seno od negnojene travnika pa le 7.40 odstotkov dušikovih snovi in en in pol odstotka tolsče. Gotovo je, da denar izdan za umetna gnojila, bode v par letih povrnjen in ostane še kot kapital v izboljšanih travnikih. Za nabavo umetnih gnojil bi svetovali, naj se ista naročajo skupno in pri tem se najlažje zgodi potom hranilnic in zadrug. Vodstvo hranilnic bo pokazalo, da ima res namen, po-

magati kmetom, kmetje pa bodo vedeli ceniti zadružništvo. Hranilnice in gospodarske ter kmetijske zadruge naj naročajo torej skupno in sicer pri »Gospodarski zvezi« v Ljubljani, katere namen je ravno skupni nakup in prodaja. Pri »Gospodarski zvezi« imate hkrati to dobro, da se vam ni bati za kakovost umetnih gnojil, ker dobavi »Zveza« ista le od najzanesljivejših producentov. »Gospodarska zveza« daje tudi zadrugam, kakor posameznikom drage volje vsa tozadevna pojasnila.

Orožne vaje domobranskega moštva leta 1911. Glede orožnih vaj domobrancev je ministrstvo za dež. brambo odredilo sledeče: K orožnim vajam bodo leta 1911 poklicani vsi, katere veže še dolžnost, in oni, ki so od kake orožne vaje zaostali. Moštvo 11. in 12. letnika se razen onih, ki so zaostali, k orožnim vajam ne vpokliče. Vse k orožnim vajam dolžno moštvo se vpokliče izvemšji ono 4. in 27. domobranskega polka ter deželni strelci, sredi junija do srede julija (prva perioda) in sredi avgusta do srede septembra (druga perioda). Moštvo 4. in 27. domobranskega pešpolka se pokliče k orožnim vajam enakomerno in nepretrgoma od letnih do zimskih tečajev (izvemšji čas žetve). Nedelje in praznike se moštva ne sme vpoklicati. Vsak, ki je dolžan priti k orožni vaji, si lahko izvoli, v kateri periodi bi bil rad vpoklican, a mora za to navesti tehtne razloge. Posebno se bode pri tem oziralo na poljedelce, vendar pa se tudi ti želji ne bo ustreglo, ako bi število za orožno vajo ne dosegalo določenega števila. Ustrezalo se bode pa po možnosti, kar bo mogoče s spomladno periodo, za velike vaje pa se bode oproščalo le v najbolj ozira vrednih slučajih. Zglasiti se je za zaželjene periode pri občinskih uradih najpozneje do konca meseca decembra 1910, kateri bodo potem te sezname odposlali okrajnim glavarstvom. Med žetvijo, to je nekako sredi julija do srede avgusta, se moštvo k orožnim vajam sploh ne bode klicalo. Rekruti in nadomestni rezervniki, ki se ne vpokličejo na jesen, se bodo klicali k prezenčni službi tudi prihodnje leto sredi meseca sušca in bodo čas določila teritorialna poveljništva.

Silvin Sardenkova »Mater Dolorosa«, v sedmih dramatskih slikah, ki se je že večkrat predstavljala z velikim uspehom (posebno v Borovnici), izide prihodnji teden v lični izdaji. S tem bode ustrezno vsem tistim, ki so povpraševali po tej lepi igri. Naročila sprejema »Katoliška Bukvarna«.

Slov. kat. akad. tehniško društvo »Zarja« si je izvolilo na občnem zboru dne 28. oktobra 1910 za zimski tečaj sledeči odbor: tehn. Fr. Rueh, predsednik; med. Ivo Bevc, podpredsednik; iur. Fr. Detela, tajnik; iur. Jak. Hodžar, blagajnik; phil. Jos. Lovrenčič, knjižničar; iur. Ant. Kodré, gospodar; iur. Pavel Rupnik, odborniški namestnik.

Slov. kat. akad. društvo »Dan« v Pragi je imelo III. redni občni zbor dne 31. m. m. ob 7. uri zvečer s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika II. občnega zbora; 2. čitanje zapisnikov bratskih društev »Zarja« in »Danica«; 3. poročilo odboroivo od II. občnega zbora in celega tečaja; 4. poročilo revizorjev; 5. volitev odbora; 6. volitev revizorjev; 7. sprejem novih članov; 8. slučajnosti. Lokal: Dvorana Arnošta s Pardubice.

Našel se je koc, siv, od Horjula do Borovnice. Nahaja se na Dolu pri Francu Trojer, čevljarju, p. Borovnica.

Prva ustanovnica »Slovenske Straže« je dekliška Marijina družba v Sori pri Medvodah. Globoko nas je ganilo to plemenito dejanje, ki potrjuje naše prepričanje in upanje, da bo pošteno slovensko dekle, kakor je zvesto Bogu in Mariji, ravnatoko zvesto in plemenito se žrtvovalo za delo v korist ljube domovine. In zdi se nam, da to plemenito dejanje sorških Marijinih hčera kliče: Sestre, posnemajte nas! Žrtvujte tudi ve na oltar domovine! Z Bogom in Marijo za slovensko domovino. Upamo, da ta klic ne ostane glas vpijočih v puščavi.

Trgovci s papirjem in pisarniškimi oziroma šolskimi potrebščinami na Gorenjskem imajo najugodnejšo priliko, kupovati potrebno blago v Kranju pri knjigarni »Ilirija«, ker se je vse storilo, da se prodaja tu dobro blago po najnižjih tovarniških cenah in je prekupcem zagotovljen pri prodaji na drobno po zmernih cenah prav izdaten dobiček.

Lep pridelek. Na Brezjah je na nekem vrtu to leto rastla izvanredno debela krmska pesa; ena pesa je tehtala 8 kg 30 dkg. 30 pes (komadov) je pa tehtalo 136 kg. — Ravno na istem vrtu je tudi zrastle posebno lepo glavno zelje; ena zelnata glava je tehtala 7 kg 40 dkg.

Lepa priložnost za kmečke sinove. Na deželni pristavi na Robežu oziroma v Goričanah se sprejme še nekaj mladeničev, da se izvezbajo v živinoreji in kar je ž njo v zvezi. Poleg cele prekrbe dobijo na mesec po 10 K v gotovini. Prošnje naj se vložijo takoj na deželni odbor v Ljubljani. Priložiti je krstni list, domovnico in šolsko izpričevalo ali pa namesto vsega tega delavsko knjižico in potrdilo županstva, da je prosilec sin poljedelcev. — Deželni odbor kranjski v Ljubljani.

Gorenjske novice

g Kamnagorica. Delavsko bralno društvo priredi dne 6. listopada žalogo v petih dejanjih »Mlinar in njegova hči«. Igra se ponavlja dne 13. t. m. v istih prostorih. Že sedaj opozarjamo slavno občinstvo, da se obakrat udeleži te lepe umetne igre v obilnem številu. Obnem naznanjamo tudi, da

se je društvena »Čebelica« prenesla iz društvene sobe na dom predsednika št. 6. Uloge se sprejemajo vsaki dan in vsako uro; le pridno nosite vanjo. Starši, pazite na svoje otroke, kam nosijo svoje krajcarje. Ako jim daste kaj denarja, pošljite jih v »Čebelico«; tam ga ne bodo zapravili, obenem se bodo pa privadili prepotrebnega varčevanja. Pošiljajte jih pa tudi v društvo tiste fante in dekleta, ki so dopolnili 16. leto. Saj vidite, da je dandanes izobrazba prepotrebna, zlasti mladini. Saj imate v bralnem društvu marsikaj, kar drugod ne dobite. Imamo veliko lepih in dobrih časopisov, knjižnico tako bogato, da se smemo kosati s kake mestom na Gorenjskem. Le poslužiti se je treba in plačati malenkostno udnino 20 vin. na mesec, pa imaš do vsega pravico. Imamo pa tudi razne odseke. Prvi je čvrsti Orel, dasiravno se ne množi tako, kakor bi bilo želeto, vendar pa je popolnoma zdrav. Imamo tudi odsek za družbo treznosti; ta ima nekoliko slabše korenine, ali vendar ne obupamo. Član tega odseka je lahko vsak moškega ali ženskega spola. Pristopnina je popolnoma prosta. Član se lahko vpiše vsako nedeljo pri gospodu župniku, vsak dan pa lahko pri predsedniku. Zadnji odsek je »Slovenska Straža«; tudi na tega nikar ne pozabite. To je apostolsko delo. — Le za predavanja smo nekoliko v zadregi. Sedaj nam je že nekaj obljubljenih za zimsko sezono in sicer se v adventu prične predavanje o potovanju v Sveto deželo, kar bo gotovo zanimivo. Predaval bo domači jeruzalemski romar. O Božiču ali pozneje bomo dobili iz Radovljice kakega g. visokošolca, da nam bo kaj poučnega povedal. Društvo si je nabavilo tudi tamburice. Podpirajte torej naše društve vsi pošteni možje, da bomo mogli izvesti svoje načrte za napredek in izobrazbo naše mladine. Veselo na delo, plačilo ne izostane. Kar bomo sejali, to bomo želi.

g Iz Stare Loke. Pretečeno nedeljo je bil pri Blažčki lep shod, ki ga je imel poslanec E. Jarc. Zbralo se je lepo število mož iz domače občine, kakor tudi iz mesta in Zabnice, na čelu župan starološki G. Trilar. Predsednik shoda g. Iv. Baloh je iskreno pozdravil gosp. poslanca ter povdarjal, da je to odlikovanje za našo občino, da je gosp. Jarc prvi shod kot državni poslanec priredil v Stari Loki. Nato je g. poslanec govoril dobro uro zelo poljudno o novih zakonih, ki jih je sklenila naša stranka v dež. zboru. Burno odobravanje je sledilo njegovim izvajanjem. Predsednik se mu je topla zahvalil v imenu vseh ter mu izrazil zaupanje. Potem je bilo vpisovanje v živinorejsko zadrugo. Vpisalo se jih je precej, vendar še premalo. Živinorejci na nože, saj bo v vašo korist! — Isti dan se je poslovil od svojih faranov preč. gospod dekan Fr. Kumer. V lepem govoru je vzel slovo od svojih udanih mu farmanov. Veliko je trpel v svojem življenju, postavil si neminljiv spomenik

v cerkvi na Brezjah, katero je on sezidal, zdaj so mu moči opešale in se poda v stalni pokoj v Kranj! Naj mu Bog podeli še dolgo let življenja, da se odpočije od trudapolnega dela, hvaležnost faranov mu pa vedno ostane! — Za novo zastavo starološkega Orla so darovali g. poslanec E. Jarc 10 K, g. dekan Fr. Kumer 20 K, blag. gospa M. Jelovčan 100 K. Bog jih živi!

g Z Bleda. Izjava. Kar se tiče dogodkov dne 17. oktobra zvečer na Mlinem, izjavlja podpisani odbor, da niti Andrej Vovk niti ranjeni nista pri Orlu, in se torej tudi nista nikdar udeležila kake telovadne ure. Torej nima Orel s tem ničesar opraviti, in pri tem ni noben član Orla ničesar kriv, kakor noben drugi, ki bi se takrat slučajno nahajal v tisti hiši. Toliko v pojasnilo tistim, ki ga hočejo imeti; kdor pa ima namen razdirati, pa tudi tega pojasnila ne bo sprejel. — Za odbor Orla: Zabret, t. č. predsednik.

g Krtina. V naši cerkvi je postavil orglarski mojster Zupan nove lične orglje. Prihodnjo nedeljo jih bo blagoslovil č. g. generalni vikar Flis iz Ljubljane. Največ se je trudil za postavitev novih orgelj č. g. L. Podlogar, kaplan v Dobu, za kar se mu tu najlepše zahvalimo.

g Iz Ihana. Novega župnika č. g. Alojzija Zelezny smo dobili. Dolgo časa smo jih pričakovali. Bili smo brez dušnega pastirja zapušteni, zato smo jih s tem večjim veseljem sprejeli. Šolska mladina s šolskim vodstvom, izobraževalno društvo, g. župan ter Marijina družba smo jim šli naproti. Vse je bilo lepo okrašeno, mladeniči so mlaje postavili, dekleta vence spletli. Marijina družba je podarila novemu gosp. župniku lep kip Srca Jezusovega. S prejemom smo pokazali, da je naša fara verna, sv. katoliški cerkvi udana, da ne pozna liberalizma. Bog daj, da bi bili naš prečastiti novi župnik dolgo let pri nas in bili z nami zadovoljni. — Umrila je g. Ana Sojer po domače Navžarica. Bila je na daleč znana kot verna krščanska gospodinja in gostilničarka. Vsak se je pri njeni hiši rad oglasil. Vkljub njeni starosti je še vse gospodarstvo vodila. Bog nam daj takih poštenih gostiln. Vse svoje nepremakljivo premoženje je zapustila ihanški občini. Posestvo naj ostane skupno, nerazdeljivo in iz najemščine naj se deli ponesrečenim po požaru, povodnji, toči in drugih nezgodah. Pogreba se je udeležilo šest duhovnikov. Naj v miru počiva in blagor njeni dobri verni duši. — Izobraževalno društvo je imelo svoj občni zbor dne 23. oktobra. Pri tej priliki je predaval preč. gospod dr. Anton Breznik, profesor iz zavodov, o zvezdah. Predsednikom je bil izvoljen prečastiti g. župnik Alojzij Zelezny. Nanovo je pristopilo pet udov. Udeležba je bila srednja. Zeleti bi bilo, da bi se za društvo še bolj zanimali, zlasti možje in mladeniči. Pozimi bomo imeli večkrat predavanje. Upati je, da bodo ljudje prihajali v obilnejšem šte-

vilu. — Na Goričici je pogorel dne 28. oktobra nekemu kajzarju kozolec. Zažgal je menda otrok. Sreča, da je bilo dopoldne. Ogenj so hitro ljudje pogasili. Škode ima prizadeti okoli 300 kron. Starši, pazite na otroke. — Občinske volitve so izpadle dobro.

g Iz Selške doline. V nedeljo dne 23. oktobra je bilo sl. k. izobraževalno društvo v Dražgošah prvikrat priredilo igro »Sv. Cita«. — Vsa čast mladim igralcam, ki so prvikrat na odru nastopile in svoje vloge izvrstno pogodile ter svoje zmožnosti s tem pokazale. Odbor se vsem prijateljem društva lepo zahvaljuje. Bil je res za nas 23. oktobra vesel dan, čigar radost je povečala še slovesno blagoslovljenje popravljenih oltarjev, katero opravilo je po ganljivem nagovoru izvršil gosp. profesor A. iz škofovih zavodov. — Izobraževalno društvo je imelo letos tudi že več predavanj in je s tem pokazalo, da mu je res za pravo izobrazbo ljudstva.

g Z Jamnika. V »Gorenjcu« se nekdo pritožuje, da neki klerikalni gospodar premo skrbi za odgojo otrok, da sploh surovost narašča. Res, mi Jamničani tudi obsojamo surovost pri mladini; toda kje je pa vzrok tej množici se podivjanosti? Ali ne v tem, da se veliko popiva in pleše? In ravno v neki liberalni gostilni se to godi. Da se lože kazni izogne in da je bolj poceni, jim kar neka deklina gode. — V »Gorenjcu« se dopisnik iz Dražgoš zadržuje tudi v to, da »Domoljub« sprejme vsako laž. Naj o tem veliko ne vpije, če ne mu bodo krajni šolski sveti dokazali, kje je lažnivost dobiti. Tu bodo govorili možje, ne otroci.

g Selca. Telovadni odsek Orel slovenskega kat. izobraževalnega društva v Selcih je priredil v nedeljo 30. oktobra 1910 igro »Garcia Moreno«. Pred igro je imel nagovor g. dr. Krek.

g Naklo pri Kranju. Kmalu bomo imeli vodovod. Prikopali so že v vas kljub oddaljenosti od studenca več kot pol ure. Delavci so tudi domačini, kar je vsekakor prav. Denar, ki ga dajo domačini, naj se ohrani doma. Poročati pa imamo še veselejšo novico. Ustanovila se je 23. t. m. požarna bramba. Izvrševalnih članov je okrog 30. Tudi podpornih je precej. Odbor se je izvolil sledeče: Anton Voglar, načelnik, Ivan Voglar, podnačelnik, Zelnik Anton, blagajnik, Zupan Jernej, tajnik, Korenčan Franc, Marinšek Iv., Grašič Peter, odborniki; Peter Pavlin, Franc Voglar, namestnika.

g Tržiške novice. Iz delavskih krogov se nam piše: Slučajno mi je prišel v roko socialnodemokratski listič »Naprejš«. Prebral sem vso številko. Nisem še kmalu bral tako surovega ter obenem neslanega lista, kakor je ta. Ubogi delavci rdečkarjski, kateri se hranijo v tej draginji, ki vlada povsod, s takim živežem, kakršnega ponuja ta rdeča cunjca. Osebito neumno je čenčanje pod naslovom »Iz Tržiča«. Iz vseh dopisov, ki jih je spisati mogel le človek z rdeč-

karsko pametjo, se dobro vidi, da je vera tem revežem velik trn v peti. Ne morejo skoro napraviti dopisa, v katerem se ne bi obregnili ob vero in jo nekoliko sramotili. Vso krivdo radi draginje zvrčajo ti ljudski osrečevalci na kmeta. Ne vidijo pa raznih prekupcev, ki draže živino ter na ta način povišujejo cene mesu. Da se rdeči prijatelji šnopsarjev zavzemajo za žganje-pitje, je umevno. Saj so razni šnopsarji najbolj vneti pristaši rdečih bratcev. Kakor je razvidno iz nekega tržiškega dopisa v »Naprejš«, mislijo otvoriti rdečkarji svojo prodajalnico. Radovedni smo, kaj porečejo k temu razni liberalni trgovci, zlasti Lavš, ki prodaja poleg drugih liberalnih listov tudi rdeči »Naprejš«. Privoščimo sodrugom prodajalno, saj smo uverjeni, da bode potem takoj konec draginje, ker bodo socialisti gotovo svoje blago prodajali po najnižjih cenah nerdečkarjem, sodrugom pa gotovo brezplačno oddajali. — V društvenih prostorih ženskega odseka se je vršil pretekli teden šivalni tečaj, katerega se je udeležilo več deklet. Zvečer pa je gđna. vaditeljica poučevala delavke na štirih šivalnih strojih.

g Iz Železnikov. Vesel in slavnosten dan je bila za Železnike nedelja, dne 23. oktobra. Ta dan smo se namreč preselili v prenovljeno in poslikano župno cerkev in jo, rekel bi, na novo zopet otvorili. Dela pri cerkvi so se vršila cele tri mesece in ves ta čas je bila božja služba v podružni cerkvi svetega Franciška. V soboto zvečer smo med veselimi pritrkavanjem zvonov obeh cerkva in pokanjem topičev slovesno prenesli sveto Rešnje Telo v »novo« župno cerkev, ki je bila vsa v vencih in lučeh lepa in krasna, kakor do sedaj še nikoli. Vsem je utripalo srce veselja, ko je gospod župnik, prišedši pred oltar, zapel »Te Deum« in zahvalil Boga, da se je vse tako srečno izvršilo. Jutranjo božjo službo je opravil g. P. Ambrož iz Škofje Loke, ki je govoril o spoštovanju do božje hiše. Slavnostni govor in slovesno sveto mašo z asistenco pa je imel gospod profesor dr. Marinko, ki je navdušeno razpravljal o lepoti božje hiše in o spoštovanju, ki smo ga dolžni izkazovati mi ti hiši. K spoštovanju opominja vse to, kar je v cerkvi in kar se godi v nji. Dal Bog, da bi bile padle krasne besede gospoda doktorja na dobro zemljo in obrodile obilo sadu v srcih železniških faranov. Popoldne ob pol treh pa so bile slovesne pete litanije in s tem je bila lepa slavnost, ki ne izgine tako kmalu iz našega spomina, zaključena. Kaj pa naj rečem o naši prenovljeni farni cerkvi? Rečem, da je krasna in da ni kmalu tako lepe cerkve sedaj na Kranjskem. Vsa je prenovljena. Streho smo prekrili z železno-pocinkano pločevino. Vse delo so izvršili domačini. Pa tudi notranja slikarska dela sta izvršila domačina brata Ivan in Ignacij Mlakar. Izvršila sta vse za mal denar in v splošno zadovoljnost. Tudi najstrožji

kritik ne bo imel kaj ugovarjati, moral bo samo pohvaliti. Vse je tako lahko in kvišku kipeče. Zlasti pa moramo pohvaliti harmonijo barv, v kateri je gospod Mlakar prav poseben mojster. Napravil je na štirih kapah ladjinega oboka štiri slike: vero, upanje in ljubezen, Jagnje na knjigi s sedmerimi pečati; Marija, duhovna roža in kelih z grozdem in klasjem. Vse slike so na modrem polju (nebu), obdane z oblaki in žarki. Krasno, da bi človek kar gledal. Drugi prostori so ornamentirani, vse pa se zlija v blagglasno celoto, ki napravlja zares ljubeč in vesel vtis. Lahko rečemo, da je g. Mlakar s tem napravil maturo z odliko in da je zrel in sposoben, da se mu lahko zaupa vsaka cerkev. Če ne verjamete, pa pridite pogledat in prepričali se boste, da je g. Mlakar v resnici mojster, katerega treba upoštevati. Svoji k svojim! Lepo geslo. Dal Bog, da ne bi bilo glas vpjočega v puščavi. Naša župna cerkev dobi pa še ta teden tudi nova slikana okna. No, potem pa bo res kakor nevesta, vredna svojega ženina in zavidal nas bo lahko vsak, kdor ni Železnikar. Ob ti veseli priliki pa nas veže tudi prijetna dolžnost, da se prav pristrčno zahvalimo vsem dobrotnikom, ki so darovali ves les za odranje. Hvala vrlim Martinviharjem, hvala zlasti gospodu Leopoldu Globočniku, g. Jožefu in Antonu Globočniku in g. Hafnerju, g. Egerju in poslancu g. F. Demšarju in vsem, ki so kaj darovali za našo sedaj tako lepo župno cerkev. Dobri Bog naj vsem obilo povrne!

g Iz Št. Jakoba ob Savi. Tukajšnje Izobraževalno društvo priredi v nedeljo dne 6. t. m. igro »Fernando, strah Asturije ali izpreobrnenje roparja«, v prostoru g. Iv. Zajca v Soteski. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vljudno vabimo vse somišljenike, domače in sosedne prijatelje ter društva. Na svidenje!

Dolenjske novice

d Zvirče. Zopet se je vzbudila nekaterim želja, potovati v deželo onstran morskih valov — v Ameriko. Res je, da se je vrnil že marsikdo srečen in zadovoljen v svoj ljubi mu rojstni kraj, po katerem je morda že silno hrepenel, a mnogim je bila sreča pa tudi nemila, ki so se na ta ali drugi način zapletli v velike težave, radi katerih niso nikdar več videli svojih dragih, ne svojih domačih tal. Posebno pa je opozoriti mladino, ki se loči od svojih staršev, ki se pri odhodu sicer s solzami v očeh trga iz materinih ali očetovih rok, a dosepevši svoj cilj, pa pozabi popolnoma nanje. Toda vedi, nehvaležni otrok! Nemirna vest ti bo delala že na tem svetu pekel ter ti glodala neusmiljeno z nezaceljivimi ranami tvoje trdo srce. Ni treba gledati samo na telesno srečo,

temveč tudi na duševno stanje, ki nas vodi do smotra pravega, mirnega življenja.

d Na Jančem je v nedeljo, dne 23. oktobra v šolskih prostorih predaval deželni sadjerejski učitelj g. Humeč. Zbralo se je polno množico predavatelja, ki je jako poljudno in lahko umljivo podučeval, zelo pazno poslušali. Hvala deželni odboru, ki je postavil takega učitelja ter s tem pokazal, da ima res skrb za kmeta. Hvala pa tudi g. Humeču za predavanje.

d Sv. Križ pri Kostanjevici. Dne 23. oktobra se je vršil občni zbor Orla. Spretno je vodil zborovanje brat Jarkovič. Ob tej priliki je zanimivo predaval gospod kaplan Sedej o portugalski revoluciji. Gospod kaplan Komlanec je pojasnil posebno vzroke revolucij in povdarjal, kako Bog kaznuje že na tem svetu kronane glave, ki se pregreše nad cerkvijo in ljudstvom. Javnemu grehu sledi tudi očitna kazen. Gospod Fatur se je v svojem nagovoru ozrl na preteklo društveno leto, kako je Orlov odsek, vključno številnim barabskim napadom od nasprotne strani vendar raste, bodisi po številu, bodisi po zavodnosti. Poštenje in olika v Orlovih vrstah je bila podlaga napredku in zupanju, ki ga je uživalo pri ljudstvu. Iz poročil posnamemo: poučnih predavanj skupno z društvom je bilo devet; vseh članov šteje odsek 64, uniform je 18, štiri so društvene; odsek je priredil dve igri, dva izleta, udeležil se je mladeniškega tečaja v Ljubljani po štirih članih, veselje v Radečah in Cerkljah; sodeloval je pri ustanovitvi Orla v Škocijanu; k skupnemu svetemu obhajilu smo pristopili enkrat, za Veliko noč in Telovo smo se v kroju udeležili procesije. Novi odbor se je takole sestavil: brat Bučar predsednik, brat Štefanič, podpredsednik; brat Zevnik, blagajnik; brat Gramc Jan., namestnik; brat Zugič, namestnik; brat Grubič, tajnik, brat Fatur, namestnik.

d S Prežganja pri Litiji. V nedeljo dne 23. oktobra, po prvi maši, je v vasi Veliko Trebeljevo predaval o sadjarstvu deželni sadjerejski instruktor g. Humeč. Zbralo se je obilo množico in mladencev, ki so z velikim zanimanjem poslušali zanimivo in vneto poldruugo uro trajajoče predavanje. Gospod Humeč je najprvo omenjal velik pomen sadjarstva za kmetijsko gospodarstvo, koliko neizmernih zakladov leži v zemlji. Tukajšnji kraji so kaj pripravni za sadjerejo, posebno za črešnjo, češplje, jabolka in hruške. Večinoma pri kmetovalcih je skrb za sadje zadnje. Zato tudi ni dohodkov. Količnega pomena je dobro sadje, zlasti črešnjo, ki bi se lahko zelo drago prodale na Dunaj. Pred vsem je treba vzgojiti si sadno drevje doma, napravi naj se domača drevesnica. — Vsi so bili hvaležni gospodu predavatelju, ki je obljubil, da še pride in da se naj nanj obrnemo v vsaki zadevi glede sadjarstva.

d V Grobljah, župnije Št. Jernej, je umrl pretečeni mesec Cujnik Jože v

80. letu svoje starosti, izgleden gospodar, zvest naročnik »Domoljuba« in družbe sv. Mohorja. Naj počiva v miru!

d Iz Tržišča na Dolenjskem. Dne 13. novembra, t. j. na Martinovo nedeljo, otvori se popoldne po litanijah naš »Društveni Dom«, ki ga je postavila naša »Hranilnica in posojilnica«. Takoj po litanijah se vrši blagoslov »Doma« z govorom, nato se bo v »Društvenem Domu« predstavljala igra »Novi zvon na Krtnah ali srečna sprava« s petjem. Vstop k slavnosti je vsakemu prost, le k predstavi se bo pobirala vstopnina 30 vin. za osebo. Ker gre čisti dobiček od igre za društvene namene, se preplačila hvaležno sprejemajo. Torej prijatelji našega društva in naše organizacije, počastite v obilnem številu našo slavnost. Društva iz okolice! Že vljudnost veleva, da se kar najobilnejše odzovete vabilu našega izobraževalnega društva ter pridete mnogoštevilno k naši slavnosti. Torej prijatelji društva, na Martinovo nedeljo na svidenje v Tržišču! Otvoritev »Doma« se vrši ob vsakem vremenu!

Notranjske novice

Shod v St. Petru na Krasu. Kmečka zveza za postojnski okraj je imela v nedeljo popoldne občni zbor v St. Petru. Zborovanje je vodil župan in načelnik zveze g. Penko. V odbor so bili izvoljeni; Penko Matija, župan v St. Petru; Baraga Matija iz Starevasi; Čebokelj Franc iz Šmihela; Erzar Matija, dekan v Postojni; Hrvat Ivan iz Senožec; Lenčak Eranc iz Postojne; Penko Andrej iz Slavine; Turk Jakob iz Hrenovic; Štrukelj Ivan iz Studenega in Vilhar Franc iz Vel. Otoka. Nato sta poslanca Žitnik in Ravnikar poročala o delovanju deželnega zbora in pojasnila vse važnejše sklepe, ki se tičejo kmetijstva in deželnega gospodarstva. Mlekarski nadzornik g. Legvart je govoril povzdigi živinoreje in izboljšanju hlevov. Mnogoštevilni zborovalci so živahno pritrjevali vsem govornikom in odobrili naslednje resolucije: 1. Županstva ob Pivki naj ponovno prošnje na deželni odbor, da čim preje izdela načrt za nujno potrebno uravnavo Pivke. 2. Ker Notranjska prideluje obilo sena, ki ga morajo posamezniki večkrat prodajati po slepi ceni, naj bi se osnovala posebna zadruga, ki bi omogočila prodajo sena po primernih cenah. 3. Naprosijo se državni in deželni poslanci, naj delujejo na to, da se meščanska šola v Postojni preosnuje v realno gimnazijo, ki naj jo vzdržuje država. 4. Da se poživi delovanje kmečkih zvez, naj se o priliki skliče shod zaupnikov v Ljubljani. Po shodu so posamezni volivci poslancema izražali razne želje glede cest, vodovodov itd.

n **Vipavsko okrožje Orla** naznanja odsekom, da se seja določena na 6. novembra, prenese na poznejši čas, vsled ustanovitve novega Orla na Colu, ki se vrši isti dan! Blížnji odseki naj se udeležijo! Na zdar!

n **Vipava**. Shod zaupnikov »Kmečke zveze« se je vršil v Vipavi dne 16. oktobra, da zavzame stališče proti nameravanemu cestnemu zakonu. Brez agitacije se je udeležilo shoda nad 100 zaupnikov iz vseh vipavskih občin, razen iz dveh najbolj oddaljenih. Poročal je poslanec Perhavic, ki je navedel solnčne in senčne strani novega zakona. Zaupniki so soglasno pooblastili g. poslanca, da glasuje za novi zakon pod pogojem, da deželni odbor upošteva prošnjo cestnega odbora vipavskega v zadevi novih cest in potov. To pa vsled tega, ker je vipavski sodni okraj do sedaj imel sorazmerno majhne cestne doklade. Iz poročila o regulaciji Vipave smo izvedeli, da leže vsi akti pri okrajnem glavarstvu v Gorici, regulacijo vipavskih hudournikov pa zadržuje edinole »napredna« občina Podraga, ki na tozadevni priziv za prispevanje k stroškom še do danes ni odgovorila. Ker bo regulacija Vipave tem dražja, čim dlje se zavlačuje, je sklenil shod energičen protest proti zavlačevanju regulacije vipavskih voda. Shod, ki mu je predsedoval načelnik »Kmečke zveze«, g. Ferjančič, je izrekel gospodu Perhavicu popolno zaupanje.

n **Gor. Logatec**. Dne 24. m. m. sprejeli smo novega gospoda župnika Iv. Erjavca. Sprejem so mu priredili: občinski odbor, c. kr. okrajni glavar g. Ekel, telovadni odsek Orel, šolska mladost, Marijina družba in množica ljudstva. G. župnik je že pri vstopu v novo župnijo napravil nad vse dober utis. Bog blagoslovi njegovo delovanje v naši sredi! — Drugi dan smo pa spremili dosedanjega gospoda kaplana L. Turšiča na njegovo novo službo na Vrhniko. Tri leta je deloval blagi gospod med nami. Zlasti je vse moči posvetil tukajšnji mladini. Ljubil in spoštoval ga je vsakdo brez razlike stanu in naziranja. — Pred tukajšnjim sodiščem sta se morala zagovarjati dne 21. pr. m. sokolaš Friderik Papis in Janez Čuk, ker sta na surov način brez povoda izzivala s »Čuki« in drugimi takimi zabavljicami mirne mladeniče Orle. Papis je dobil 48 ur zapora ali 20 kron globe, Čuk pa ali 12 ur zapora ali 5 K globe. Treba je, da nas v miru pustite, ker od sedaj naprej se bo proti takim ljudem nastrojše postopalo.

n **Obrekijivemu dopisniku iz Polh. Gradca** v predzadnji številki »Slovenskega Doma« to-le za odgovor: Županijski zapisnik, sestavljen v občinski pisarni županstva Polhov Gradec dne 23. oktobra 1910. Pričujoči podpisani: Pride k županstvu Martin Peklaj, posestnik iz Polhovega Gradca št. 38, in prosil, da se sledečo izjavo da na zapisnik: V časopisu »Slovenski Dom« zadnje čase neko podlo človeče obrekuje našega prečastitega gospoda žup-

nika Ivana Čebašek, kakor da bi delal meni, oziroma mojemu sinu Janezu, kateri je služil pri njem, veliko krivico glede prikrathe na zaslužku. Dolžnega se štejem, da se javno izjavim, da meni, ali mojemu mladoletnemu sinu Janezu gospod župnik ni naredil nika-ke krivice, ker moj sin je dobil za svoje desetmesečno službovanje popolnoma dovolj plačila v denarjih in obuvalu v skupni svoti 140 kron in plačal je gospod župnik to svoto poprej, predno je dobil obvestilo, da je napaden v »Slov. Domu«. Obžalujem torej, da se sramoti in obrekuje v časopisih gospod župnik, kateri v resnici trpi škodo s tem, da se mu je ubila telica vsled neprevidnega ravnanja z njo po krivdi mojega sina Janeza. Gospod župnik ni utrgal radi ubite telice mojemu sinu niti vinarja zaslužka, dasiravno je dobil za telico (ne da bi kaj mesa porabil za dom), le okrog 49 kron, dočim je bila vredna za pleme 170 kron. Vsakega, kateri trosi te laži in obrekovanja okrog po časopisih ali kako drugače, imenujem tukaj javno za brezčastnega lažnjivca in obrekovalca, in ako ima kaj časti v sebi, naj se javno pokaže in dokaže svoje trditve. Prosim, da se ta izjava v celotnem prepisu županijskega zapisnika objavi v časopisih »Slovenec« in »Domoljub«, da se s tem saj deloma popravi obrekovanje, katero mora trpeti preč. g. župnik in katero je toliko hujše, ker mora poleg obrekovanja nositi še škodo za ubito žival. — Sklenjeno in podpisano pri županstvu občine Polhov Gradec, dne 23. oktobra 1910. Martin Peklaj, l. r. Val. Rihar, župan, zapisnikar in priča. — Anton l. r., župan, zapisnikar in priča. — Anton Peklaj, l. r., priča. — A. Grašič, l. r., priča.

n **Iz Dolenjega Logatca**. V nedeljo, dne 23. oktobra t. l., smo se v »Društvenem domu« prav pristrčno poslovili od bivšega našega gospoda kaplana Leopolda Turšiča, ki je v terek nato odšel na svojo novo službo na Vrhniko. Kdor je prisostvoval temu slovesu, vsakdo se je izrazil, da je bila vsa prireditve zelo posrečena, naravnost ganljiva. Zastopniki slov. katol. izobraževalnega društva, Orla, Bogomile, vsi so imeli primerne besede v poslovitve od svojega vseskozi spoštovanega, prijaznega in za vsako, posebno društveno delo res gorečega gospoda. Za skromen spominek mu je izročilo izobraževalno društvo in tudi Bogomila pripravno darilo, ki naj bi odhajajočega gospoda Turšiča še pozneje spominjalo na ljubeča in udana mu srca Dolenjelogatčanov. Orli so imenovanemu že poprej poklonili svoj dar. Med veselimi popevanjem in raznimi govori smo vsi čutili, kako težko se je ločiti od blagega, nesebičnega prijatelja in vodnika, kateremu želimo na Vrhniki trdnega zdravlja in tiste vneme za dobro, kakršno je kazal pri nas v Logatcu.

n **Col nad Vipavo**. V nedeljo, dne 6. novembra, bode v društveni dvorani ustanovni shod telovadnega odseka

Orel. Predavanje bode imel g. P. Bonaventura. Vabljeni so vsa sosednja društva in Orli.

n **Senožeče**. V zadnjem času je bila naša šolska mladina precej bolna. Bali smo se, da zatvorijo skoro šolo. Zdravnik dr. Gregorič se je preselil ta teden v Ilirsko Bistrico. — Znani W., ki je imel že dostikrat priliko ogledavati od znotraj prostore raznih ječ in tudi one v Gradiški, je dobil prošli teden zopet 48 zlatih uric s postom pri senožeškem sodišču. — Letina je v senožeškem kotu bolj pičila, edino sena so si dosti nabavili ljudje; a kaj pomaga, ko so gospodarji v prejšnjih štirih, za seno slabih letih živino jako poprodali in si je sedaj ob tako visokih cenah ne morejo kupiti.

n **Idrija**. V nedeljo, dne 23. oktobra, so priredila tukajšnja katoliška izobraževalna društva lep poslovilen večer. Prečastiti g. Lovrenc Lah, župnik na Gorah pri Idriji, prej pa več let kaplan v Idriji, odhaja na svojo novo službo Sv. Križ pri Litiji. Odhajajočemu gospodu želimo obilo uspeha na njegovi novi službi. — V nedeljo, dne 30. oktobra, zvečer je priredila katoliška delavska družba v Didičevi dvorani žaloigro »Mlinar in njegova hči«. Ta lepa, če tudi znana igra je dobro izpala. Naši igralci so tudi sedaj dobro izvršili svojo nalogo v splošno zadovoljnost občinstva. — Prihodno nedeljo, dne 6. novembra, pa priredi dekliška Marijina družba svoj zabavni večer. Čisti dobiček je namenjen za obliko revnim otrokom.

n **Iz Črnega Vrha nad Idrijo**. Tukajšnje Kat. slov. izobraž. društvo je imelo ob naravnost ogromni udeležbi 23. oktobra predavanje o »alkoholizmu in pomenu abstinence«. Gosp. predavatelju Antonu Kastelicu se tem potom najtopleje zahvaljemo. Udeležbe naših zadnjih prireditev nam dovolj jasno dokazujejo potrebo lastnega društvenega doma. — Nagle smrti je umrl tukaj 27. oktobra Ivan Bonče. Lahka mu zemlja!

Iz raznih krajev

Meerbeck pri Moersu na Nemškem. Slovesnost blagoslovljenja zastave in I. ustanovna slovesnost katoliškega društva sv. Barbare za slovenske rudarje v Meerbecku dne 23. oktobra, se je prav izvrstno izvršila. Nebo je bilo milo. Slovesnost se je pričela v nedeljo zjutraj s skupnim sv. obhajilom. Popoldne od 2. do pol 4. ure je bil sprejem društev. Prišlo je k nam 7 društev in sicer: društva sv. Barbare za Slovence iz Gladbecka, Hordela, Gelsenk - Bismarka, Hamborna, Hochheida in dve domači nemški društvi. Od vseh strani so prišli društveniki v obilnem številu. Okoli četrte se je pa pomikal veličasten izprevod s petimi

državenimi zastavami in z godbo na čelu proti cerkvi. Našo zastavo, ki je pa bila še zakrita, je spremljalo 16 belo oblečenih deklet in žen; vse s trakovi v slovenskih barvah. V cerkvi je bil krasen prizor, pred oltarjem vse polno zastav in po cerkvi toliko Slovencev, da še poprej nikoli ne. Na prižnici je prav lepo govoril predsednik slovenskega društva iz Hochheida gospod kaplan Jenster o društvu sv. Barbare in o njenem življenju. Marsikatero oko je bilo solzno in tudi marsikatero srce ginjeno, ko je slišalo v cerkvi zbrano ljudstvo lepe besede raz prižnice. Potem je tudi gospod kaplan Jenster blagoslovil našo novo krasno zastavo. Pri zastavi so prišle v prvi vrsti slovenske barve v poštev, na eni strani je naslikana sv. Barbara z nebeško svetlobo obdana, ki varuje dva rudarja, ki v temni jami delata, s slovenskim napisom: »Društvo sv. Barbare za Slovence v Meerbecku«. Na drugi strani je pa napis okoli križa, ki je na zastavi naslikan ter se glasi: »Pridne roke, veselo srce, ima Bog rad in tudi ljudje.« Po blagoslovu je bil izprevod, ceste so bile ovenčane s slavoloki in zastavami. Najsijajnejši pa je bil slavnostni zbor v električno razsvetljeni dvorani: na igralnem odru zastava s 16 belooblečenimi častnimi damami in dekleti, pri sprednji mizi pet duhovnikov, šolski vodja rektor Vatter in potem štirji višji uradniki rudnika Rheinpreussen in po dvorani razprostrte zastave. Predsednik kaplan Hegenkötter pozdravi vse navzoče in ko se je odpela cesarska pesem, se prične venčanje zastave in takrat je podpredsednik pozdravil navzoče z dolgim nagovorom. Prvo darilo za zastavo je darovala ga. Kepec v imenu častnih dam z lepim nagovorom in sicer je bil to srebrni venec. Nato je imel nagovor g. podpredsednik Tuhtar iz Gladbecka in soproga ga. Tuhtar; skupno sta darovala zelo lep okrasek in ravno tako darilo je darovalo društvo sv. Barbare iz Hochheida. Končno so vsa društva darovala v denarju z lepimi nagovori. G. rektor Köster iz Hamborna, ki je bil tudi bo-ter naši zastavi, je podaril lepo darilo in nam vsem v milem slovenskem jeziku položil zanimive besede na srce. Hitro je prišel za društva čas ločitve in potem so se začele mile slovenske pesmi in igre. Prvo igro »Eno uro doktor« so igrali zelo dobro društveniki iz Hochheida. Naše društvo je pa igralo: »Kovačev študent« in »Zdaj gre sem, zdaj pa tje«. V najlepšem redu se je ta slovesnost praznovala, zato pa vsa čast in hvala vsem društvom. Lepa hvala vsem, ki so bili darovali za našo zastavo, posebno pa naj bi sv. Barbara obilo poplačala trud našemu društvenemu poglavarju, gospodu kaplanu Hegenkötterju, ki se je veliko trudil, da smo v tem kratkem času zamogli to slovesnost obhajati.

OBČNI BOR KMEČKE ZVEZE ZA LUBLJANSKO OKOLICO

se je vršil v nedeljo, dne 23. m. m. Načelnik je pozdravil gg. drž. poslanca dr. Šusteršiča in komercialnega svetnika Povšeta ter g. Dujmušiča, urednika »Pučkega Prijatelja« na Krku. Prvi je govoril dr. Šusteršič ter poročal o delu v deželni in državni zboru. Naj podamo glavne misli. Cesar je potrdil mestni in obč. volivni red, to je najvažnejši dogodek v naši politiki. Protivijo se veleposestniki in pozivljajo vlado, da bi posredovala. Mi pa tako posredovanje odklanjamo, **kor nočemo prodajati, temveč braniti ljudske koristi in bomo tudi v naprej delali postav, ki bodo v korist ljudstvu!** Veleposestniki pa si žele časov, ko so graščaki živeli od svojih predprav, kmet je pa tlačanil, a tisti časi so minuli!

Liberalci so stavili predlog, da se odpre meja za uvoz in zapre za izvoz. To se pravi kmeta ubiti. Dr. Triller je napadal cerkev in duhovščino. Človek li mislil, da pomaga proti draginji povzdiga živinoreje. Dr. Triller pa zahteva, naj se prepove romanje. Mi ne bomo nikomur iti v Belgrad in Sofijo, a tudi zase zahtevamo svobodo moliti svojega Boga!

Proti cestnemu zakonu so liberalci in Nemci. Ti so šli iz dvoran, a motijo se, če mislijo, da je to napravilo kak vtis. Sploh se Nemci in liberalci znajdejo v boju proti S. L. S., če hoče ta pribojevati ljudstvu več pravic. Ljubljana je srce dežele, novi zakon pomenja solidarnost cele dežele v cestnem vprašanju. Če bodo ceste lepe in dobre, bo promet živahniji in glavno korist od tega bo imela ravno Ljubljana, ker v mesta se steka premoženje bogate dežele. Nemci in liberalci so hudi, ker izgube dosedanji vpliv. In tega je bilo treba zlomiti, to kaže zlasti slučaj v Idriji. Tam je moral podpisati liberalen magnat, načelnik cestnega odbora, da manjka okroglo 62.000 K.

Govornik se nato bavi z vseučiliškim vprašanjem. Tu imamo odkrite sovražnike, a še hujši so zakriti v Jugoslovanskem klubu. Boriti se imamo proti izdajalcem in hinavcem. **A mi smo edini in močni in vedno izpolnimo svoje dolžnost, zato se ne bojimo stopiti pred ljudstvo!** Če sedanjost še ni popolnoma naša, bodočnost bo gotovo. (Navdušeno odobravanje.)

Nato pojasni gospod državni poslanec Povše v izbornem govoru draginjsko vprašanje in kot strokovnjak zavrne napade na kmečki stan. Draginja je na celim svetu. Sedaj pa hočejo kmetu vzeti edino, kar mu sploh še omogočuje existenco. Na to pa nihče noče misliti, kako je drago železo, premož. Draginje ni kriv kmet. Par lepih volov stane v Nemčiji 150 do 200 K več kot pri nas in vendar tam meso ni dražje. Krivi so prekupci in špekulant-jc. Dokler bo imel en kmečki poslanec kaj moči, se ne smejo odpreti meje. Do leta 1858 je bila ruska meja odprta, takrat se je zašla kuga v naše kraje in

s tem povzročena škoda je proračunjena na 800 milijonov kron. Leta 1859 je bilo le še 2400 slučajev kuge, od l. 1860 pa nobenega več. Iz balkanskih dežel se je zanesla prešičja kuga, ki je tudi napravila dosedaj že škode za okoli 400 milijonov kron. S. L. S. hoče povzdigniti živinorejo in s tem delati proti draginji. V proračun je v ta namen postav. ljenih 60.000 K, medtem ko sem prejšnja leta z največjo težkočo izposloval kak tisočak v ta namen.

Po teh govorih in po poročilu odborovom je bil zopet izvoljen za načelnika gospod poslanec M. Dimnik in ves stari odbor.

Nato je bil izvoljen ves stari odbor, namreč: Načelnik g. dež. posl. Mihael Dimnik, namestnik g. A. Remžgar, tajnik Fr. Mrkun, nam. L. Florjančič, blagajnik Vinko Ahlin, nam. J. Šusteršič, odborniki: gg. posl. Fr. Košak, Korbar, Jakob Dimnik, J. Suhadolc in Babšek; za preglednika pa I. Štrumbelj in Al. Tršan. — Bog daj tej čvrsti »Kmečki zvezi« obilo blagoslova.

Dobre knjige

Občinski red in občinski volivni red za vojvodino Kranjsko.

Priredila dr. L. Pogačnik in dr. Ferd. Tomažič. Cena 80 vin. **Občinski red in občinski volivni red za stolno mesto Ljubljano.** Priredila dr. Ferd. Tomažič in dr. Lovro Pogačnik. Cena 80 vinarjev. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Obe knjižici sta skozi in skozi avtentični, prirejani na najmerodajnejšem mestu in torej v vsakem oziru zanesljivi, obsegata ne samo vse novo uveljavljene določbe, ampak tudi vso stvarino iz starega zakonika, ki ostane še nadalje merodajna. Iz uvoda povzamemo sledeče:

Zakon z dne 17. oktobra 1910, dež. zak. št. 32 je mnogo važnih določil dosedanjega občinskega reda in občinskega volivnega reda za deželo **bistveno izpremenil.** Ker ta zakon odreja obnem tudi za celo deželo nove občinske volitve, postala je ročna izdaja celotnega občinskega zakona neobhodno potrebna.

Dosedaj je prvotni občinski zakon za Kranjsko z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2, doživel delne izpremembe po zakonih z dne 15. oktobra 1868, dež. zak. št. 13, z dne 23. avgusta 1876, dež. zak. št. 15, z dne 10. aprila 1881, dež. zak. št. 7, z dne 15. januarja 1882, dež. zak. št. 8, z dne 11. maja 1888, dež. zak. št. 14, z dne 21. avgusta 1888, dež. zak. št. 23 in po prvonavedenem naj-novejšem zakonu.

Pri ureditvi smo se držali sledečih načel:

Izpustili smo vsa dosedaj razveljavljena določila označenih zakonov

na uredili vsa določila v enoten sistem, uvedli smo enotno terminologijo v smislu novel in odpravili kričeče slovnične napake, držoš se po možnosti prvotnega besedila; vse to pa le v kolikor je bilo za jasno umevanje zakona potrebno, ne da bi bili zmisel določil le količikaj izpremenili. Posebno besedilo mnogih določil zakona iz leta 1866 je bilo naravnost nerazumljivo.

Upamo, da smo ustregli s tem posebno praktičnim potrebam županstev, občinskih odborov, društev in posamičnikov, za katere je bila taka izdaja že pred najnovejšim zakonom skrajno potrebna.

Izdajateljstvo.

Kmečke zveze opozarjamo, da si nabavijo »Občinski red in občinski volilni red za vojvodino Kranjsko« v večji množini in naj darujejo knjižico svojim članom za novoletno darilo. Nepochodno potrebno je, da se za prospah dobre stvari in v dosegu naših idealov seznanijo naši gospodarji s tozadavnimi zakonskimi določbami. Kmečke zveze naj stopijo v ta namen z založništvo »Katoliške Bukvarne« v dogovor.

Knjiga o lepem vedenju se dobi samo še v izdaji na finem papirju in velja broširana 3 K, vezana 4 K. Nepričakovano veliko zanimanje in povpraševanje po tej knjigi dokazuje, kako potrebna je bila ta knjiga, ki je po svoji vsebini in sestavi za ljudstvo in izobraženca neprecenljive vrednosti.

Listnica uredništva. G. Silvestru, nadučitelju v Št. Lovrencu: Radi potrjujemo, da dopisa iz Velike Loke v št. številki »Domoljuba« niste Vi pisali.

Ako imate deklice ali dečke

ki doraščajo; dajte jim brez odlašanja Scott-ovo emulzijo. Opazili bodele kmalu, da izgubljaše slabost in da niso samo čvrsti, ampak tudi živahni in veseli. V Scott-ovi emulziji se nahajajoče in najbolj učinkujoče ribje olje je prosto zoprnega okusa in zelo lahko prebavno, pridobitev, ki jo je pripisovati posebnemu načinu Scott-ovega pripravljanja. Pa še več;

Scott-ova emulzija

je, kakor potrjujejo zdravniki in bolniki, bistveno bolj učinkujoča kot navadno ribje olje. En poskus Vas bode gotovo zadovoljil. 3114

Cena izvorni steklenici 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah.

Mnenje gospoda dr. V. Frenzla, Janowitz.
Gospod J. Serravallo, Trst.

Z veseljem Vam naznanjam, da predpisujem že več let Vaše izvrstno Serravallovo Kina vino z železom, čigar uspešnost je gotovo dokazana.

Janowitz, 29. decembra 1909.
Dr. V. Frenzl.

Slabotni otroci postanejo hitro močni in čvrsti, ako se jim dá Scottova emulzija ribjega olja z apnenimi in natronovimi Hypophosphiti. Ta emulzija je mnogo boljša kot navadno ribje olje, kajti zavziva se vedno s posebnim veseljem, je zelo lahko prebavna in pokaže ugoden učinek že v najkrajšem času. Več v oglasu.

E. Suttner, Ljubljana, Mestni trg; podružnica na sv. Petra cesti v bivšem lokalu trg. A. Šarc, urar, prva največja domača eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici. Brilljanti, uhani, prstani, zapestnice, zlate in srebrne verižice za ženske in moške, jedilno orodje, palice v največji izbiri in po najnižjih cenah. Več v oglasu.

Avstrijsko državno odlikovanje je dobila na mednarodni lovski razstavi tvrdka Bratje Tausky, Dunaj II, Praterstrasse 15.

Filipa Neusteina poslajane odvalne kroglice se uporabljajo z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahko, odvajajoče, kri čisteče sredstvo. Več v oglasu.

Kašljajoče osebe opozarjamo na oglas Thymomel scillae, to je preparat, katerega večkrat zdravniki priporočajo.

Samo najboljša živila so dovolj dobra za nas in za naše. To stališče je edino pravo in iz tega stališča vporabljajo naše gospodinje posebno vade »Pravi Franckov pridatek za kavo« z kavnim mlinčkom, kateri je napravljen v zagrebški tovarni iz najčistejših materialij, na temelju največje skrbnosti in na način, ki je že desetletja preizkušen. Toda pozor! »Pravi Franckov pridatek za kavo« se ponareja, — zato previdnost pri nakupovanju. Zadrževajte izrecno »Franck s kavnim mlinčkom« in ne pustite si podtakniti nobene manj vredne ponaredbe.

NESTLEJEVA
moka za otroke
Popolna hrana za dojenčke, otroke in bolnike na želodcu.
Vsebuje pravo planinsko mleko.
Škatlja K 1.80 v vsaki lekarni in drogeriji.

Obupati je

tako kličejo mnogi revni ljudje, ki trpe na trdovratnem zaprtju. In vendar si ti lahko in enostavno pomagajo ako si kupijo v lekarni idealno odvajalno sredstvo „LAXIGEN“, ki je vsled svojega čudovito izbornega okusa in svojega vedno gotovega, milega učinka zelo priljubljeno pri velikih in malih. Dobiva se v izvornih škatljicah iz pločevine z 20 tabletami v lekarnah za K 1.30, drugače pa v glavni zalogi: **C. Brady, lekarna pri kralju ogerskem na Dunaju I, Fleischmarkt, Rothen-thurnstrasse.** 2540

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Praga, 26. oktobra: 4, 62, 18, 2, 49.
Dunaj, 29. oktobra: 50, 67, 22, 68, 42.
Gradec, 29. okt.: 52, 29, 45, 58, 53.

Tržne cene
Gospodarske Zveze

za 100 kg. Ljubljana
V Ljubljani, dne 2. novembra 1910.

Deželni pridelki:	Cena		Živilna, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	21	25	Živa vaga:		
Rž	16	80	Goveda pitans:	80	—
Ajda	17	60	Teleta teška	110	—
Ječmen	15	20	Teleta mala	105	—
Oves	17	40	Prasčki	130	—
Proso belo	19	—	Koštruni	105	—
Proso rumeno	15	—	Kuretnina in drugo:		
Koruza stara	15	80	Meslo kultivano	150	—
Koruza nova	22	80	od K 200— do	240	—
Leča	25	—	Maslo surovo od	280	—
Grah	20	25	K 250— do	280	—
Lacno seme	42	—	Slanina sveža	68	—
Grašica	20	—	(speh)		
Domača deteja	13	—	Slanina preka-		
Gorenska repa	80	—	Jena	178	—
Fižol Ričičan	20	—	Mast svinjska	172	—
Fižol Prepelčar	28	—	Loj	96	—
Fižol Mandalon	22	—	Jajca 100 kom	10	—
Cebula	10	50	Pišanci	1	80
Krompir	7	30	Gofobl	—	80
Zelje veže	2	30	Raca	3	50
Zelje kizlo brez			Gos	6	—
soda	7	40	Kolonijalno blago		
Repa sveža	2	60	na debelo		
Repa kisla brez			Riž Rangon od		
soda	9	20	K 95— do	31	—
Brinje	14	30	Kava Santos od		
Kumna	70	—	K 250— do	248	—
Orchi	—	—	Sindkor	75	50
Gobe suhe	500	—	Petrolej	27	50
Ježice	2	—			
Zelod	5	—			
Smrekovi storži	7	60			
Seno	4	00			
Sirma	4	40			
Stelja	3	10			

3 hlapci

se sprejmejo za gozdno vožnjo krljev na parno žago. Plačilo vsakemu hlapcu po 60 K na mesec, prosto stanovanje luč in kurjavo. Najraje bi vzeli pridno družino obstoječo iz očeta in dveh sinov, katerim bi mati kuhala. Oskrbništvo turjaške graščine v Hammerstiel, pošta Studenec pri Ljubljani. 3219

Imate li bolečine?

Revmatičke, trganje, glavobol, zobobol? Ali ste si jih nakopali na prepihu vsled prehlajenja? Poizkusite vendar bol lajšajoči, zdravilni, krepljni Fellerjev fluid s z. „Elsalfluid“. Ta je res dober! To ni samo reklama! Dvanajstorica za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje lekarnar Feller v Stubici Elsatrg št. 16 (Hrvatsko) 2894

